

FORORD

Gatejuristen åpnet sine dører i januar 2005. I løpet av de fem årene Gatejuristen har vært i virksomhet, har mer enn 2 200 saker vært til behandling. I den tiden vi har eksistert, har nærmere 1 400 personer henvendt seg til Gatejuristen med ønske om juridisk bistand.

Gatejuristen tar i utgangspunktet saker innen alle saksområder og uavhengig av klientens inntektsforhold, bosted eller etniske bakgrunn. Vårt eneste krav til klienten er at vedkommende har eller har hatt et rusproblem. Våre klienter er gjerne de som har de tyngste rusproblemene, og som ofte står uten de grunnleggende forutsetningene for å kunne fungere i samfunnet. De mangler gjerne bolig, penger, arbeid, og mange har i tillegg alvorlige helseplager. Våre klienter har ofte mange og sammensatte problemer, noen kan løses juridisk.

Gatejuristen er en virksomhet i Kirkens Bymisjon og arbeider for større respekt, omsorg og rettferdighet for rusavhengige i tråd med Kirkens Bymisjons visjoner og verdigrunnlag. Vår virksomhet kjennetegnes ved at vi jobber oppsøkende, at rettshjelpen er gratis, og at den i en vesentlig grad ytes av frivillige jurister og advokater.

I tillegg til å yte rettshjelp, ønsker vi å være et kompetansesenter på rus og rett. Vi har opparbeidet oss viktige erfaringer med det å drive et rettshjelpstiltak for folk med rusproblemer. Gatejuristen ønsker dessuten å være et ressurscenter for andre som ønsker å starte liknende virksomheter andre steder i landet. Vår viktigste oppgave er likevel å yte rettshjelp til den enkelte klient, og dette har hatt særlig prioritet i 2009. Tidlig i 2009 fordoblet vi åpningstiden vår, og vi har dessuten økt vår oppsøkende virksomhet i betydelig grad i forhold til årene før. Dette har gitt seg utslag i en økning i innkomne saker på 60 prosent sammenlignet med 2008.

Uten all den frivillige innsatsen i Gatejuristen, ville det ikke vært mulig å bistå på langt nær så mange klienter som nå er tilfelle. En stor takk rettes til hver og én av våre 70 frivillige som i sin travle hverdag, gjør en ulønnet innsats for at våre klienter skal få oppfylt sine rettigheter. Takket være våre frivillige, er Gatejuristen i stand til å yte rettshjelp av høy kvalitet til en av samfunnets mest utsatte grupper. Jeg tillater meg i år å nevne professor Kristian Andenæs spesielt, som gjennom sin frivillige innsats har bistått Gatejuristen fra før oppstart og til dags dato, både som mentor i oppstartsarbeidet, for å sikre kvaliteten på rettshjelpsarbeidet og som inspirator i forhold til oppstart av liknende virksomheter andre steder i landet. Vi i Gatejuristen er svært glade for at Kristian Andenæs ble tildelt Brosteinsprisen 2009 for sin livslange og utrettelige innsats for utsatte grupper. En meget fortjent heder til en person som har vært av uvurderlig betydning også for Gatejuristen.

Gatejuristen i Tromsø har vært i drift siden oktober 2008. I desember 2009 åpnet Gatejuristen i Bergen. Dette markerer nok en viktig milepæl i Gatejuristens utvikling. At rettshjelpstiltaket nå sprer seg til ulike landsdeler, er meget gledelig for alle impliserte, og av stor betydning for at personer i vår målgruppe i ytterligere grad skal få oppfylt sine rettigheter. Samtidig stiller det oss overfor nye krav og utfordringer i forhold til samarbeid og koordinering. Et nettverk av gatejurister er under utvikling.

Avslutningsvis vil jeg få takke leder av Gatejuristen Cathrine Moksness med lille Edvard (syv måneder) for mange gode råd og inspirerende tilrop fra sidelinjen. Dessuten vil jeg takke de ansatte i Gatejuristen for storartet innsats i året som er gått, for arbeidsgleden og det store engasjementet dere har for Gatejuristen.

Årsrapporten er blitt til i et samarbeidsprosjekt mellom Gatejuristens ansatte, og Agnes Moe (frivillig) har utarbeidet statistikken for 2009. Advokatfirmaet BA-HR har bistått oss med oppsett, korrekturlesing, trykking og utsendelse. Tusen takk til dere alle sammen.

Oslo 15. februar 2010

INNHALDSFORTEGNELSE

Side

KAPITTEL 1. MÅLSETTINGER OG INNSATSOMRÅDER.....	5
KAPITTEL 2. VÅRE VIKTIGSTE RESULTATER I 2009.....	6
2.1 Rettshjelp og frivillig arbeid – noen tall	6
2.2 Starthjelp	8
2.3 Formidling av kunnskaper om rus og rett. Kompetanseoppbygging.....	9
2.4 Dokumentasjon	9
2.5 Rettspolitikk.....	10
2.6 Samarbeid med andre	10
2.7 Kommunikasjon og media	11
2.8 Doktorgradsavhandling om Gatejuristen.....	11
2.9 Gatejuristen ble Miljøfyrtårnsertifisert i 2009	11
KAPITTEL 3. DRIFT OG ORGANISERING	
3.1 Virksomhetsplan for 2009	13
3.2 Organisering	14
3.3 Nedlagt arbeid i 2009	14
3.4 Frivilliges og ansattes arbeidsinnsats	15
3.5 Nærmere om arbeidets art	15
3.6 Rekruttering og opplæring av frivillige.....	16
3.7 Faglig utvikling/kompetanseheving hos ansatte/sosiale tiltak	17
3.8 Sykefravær og IA, kvalitetssikringssystemer	18
3.9 Saksmottak	18
3.10 Oppsøkende virksomhet	19
3.11 Utvikling av rutiner	20
KAPITTEL 4. OPPSUMMERING OG UTFORDRINGER	22
KAPITTEL 5. KORT OM BUDSJETT OG REGNSKAP.....	24

Vedlegg 1 STATISTIKK.....	25
1.1 Sakstyper	25
1.1.1 Veiledningssaker	25
1.1.2 Representasjonssaker	25
1.1.3 Henvisnings- og overføringssaker	26
1.1.4 Avvisning	27
1.1.5 Kort om grunnlaget for tabellene	27
1.1.6 Oversikt over sakstyper	28
1.2 Mottakssted	29
1.3 Antall saker fordelt på mottaksmåned	30
1.4 Kjønnfordeling	31
1.5 Klientenes alder.....	32
1.6 Antall saker fordelt på saksområder	33
1.6.1 Sosial- og helse rett	34
1.6.2 Trygderett.....	36
1.6.3 Gjeld og tvangsfullbyrdelse	36
1.6.4 Arverett	37
1.6.5 Familierett	37
1.6.6 Utlendingsrett	38
1.6.7 Straffe-, politi- og fengselsrett	39
1.6.8 Erstatnings- og forsikringsrett.....	40
1.6.9 Boligrett.....	41
1.6.10 Diverse.....	42
1.7 Klientenes nasjonalitet.....	43
1.8 Klientenes bosted	44
1.9 Klientenes inntektsgrunnlag fordelt på antall saker	45
1.10 Hvordan fikk klienten vite om Gatejuristen?	46
1.11 Ikke videreført statistikk.....	47
 Vedlegg 2 ORGANISASJONSKART	 48
 Vedlegg 3 BUDSJETT OG REGNSKAP 2009	 49

KAPITTEL 1. MÅLSETTINGER OG INNSATSOMRÅDER

Gatejuristen er et fast tiltak under Stiftelsen Kirkens Bymisjon Oslo (SKBO). Vårt arbeid bygger på deres visjoner og verdigrunnlag, nemlig at menneskene i byen erfarer respekt, rettferdighet og omsorg. Vårt viktigste verktøy er jussen, og vi arbeider for at rettsreglene utformes og praktiseres slik at de bidrar til å sikre gode levekår for folk med rusproblemer.

Våre viktigste innsatsområder er følgende:

- Vi gir oppsøkende, gratis rettshjelp til rusavhengige
- Vi skaper et miljø for gatejurister og frivillig arbeid
- Vi hjelper andre i gang med liknende tiltak
- Vi gir informasjon om rettigheter m.m., blant annet gjennom brosjyrer, nettsider og foredrag
- Vi samler dokumentasjon på grunnlag av erfaringene vi gjør i arbeidet vårt
- Vi bruker kunnskaper og erfaring fra rettshjelpen og virksomheten ellers til å påvirke hvordan rettsregler utformes og praktiseres (rettspolitikk)

Rettshjelpen bidrar til å ivareta klientens grunnleggende behov. Vi ser også at det offentlige skjerper seg når de vet at sakene kan bli fulgt opp av jurister.

I løpet av 2009 har omlag 70 jurister jobbet som frivillige for Gatejuristen. Slik er vi med på å skape en betydelig arena for frivillig arbeid med høye krav til kompetanse. Vi mener det har en verdi i seg selv at jurister kommer seg ut av sine vanlige kontorplasser og gir rettshjelp til rusavhengige fordi de da vil erfare hvordan de dårligst stilte i samfunnet har det. Vi tror at disse juristene, også senere i livet, på grunnlag av erfaringene, vil ønske å bidra til at de dårligst stilte møter respekt, omsorg og rettferdighet.

Starthjelpen bidrar til at andre får del i våre erfaringer og letter oppstart andre steder i landet. Modellen vår kan brukes både på den målgruppen vi har, eller på andre målgrupper.

Skal en arbeide for målsettingene respekt, omsorg og rettferdighet, synes det også helt klart at rettspolitisk arbeid er nødvendig for å få til nødvendige endringer i rettsreglene og måten de blir praktisert på. Hvis det ikke blir samlet, systematisert og presentert dokumentasjon for hvordan rettsreglene virker, og hvis ingen øver press på politikere og byråkrater, vil samfunnet kunne utvikle seg i feil retning i forhold til målsettingene om respekt, omsorg og rettferdighet.

Informasjonsarbeidet vårt er rettet mot flere målgrupper og skal bidra til å øke kunnskapsnivået om rettigheter. Den som har kunnskaper om sine rettigheter, har større muligheter til å få dem oppfylt. Og den som skal bistå den som har rettighetene (f.eks. pårørende, hjelpeapparat), har større muligheter for å bistå på en god måte hvis hun eller han har kunnskaper om rettighetene.

KAPITTEL 2. VÅRE VIKTIGSTE RESULTATER I 2009

2.1 Rettshjelp og frivillig arbeid – noen tall

Gatejuristens målgruppe er personer med rusproblemer. Typisk for våre klienter er at de er utstøtt fra eller lever et liv på siden av det alminnelige samfunnet, at de er fattige, syke eller generelt har dårlige levevilkår.

Det har vært avviklet totalt 93 saksmottak i 2009 i Gatejuristens lokaler. I februar begynte vi å ha saksmottak to ganger i uken i våre lokaler. Vi så at flere av våre klienter hadde problemer med å komme på saksmottakene torsdag ettermiddag. Mange klienter har av ulike årsaker behov for å ha med seg en person i hjelpeapparatet. Dette ledet til at vi startet opp med å ha åpent også på formiddagen på mandager, for å dekke dette behovet. Vi ser at dette har hatt stor effekt og at vi når mange flere i vår målgruppe ved å ha åpent to ganger i uken.

I tillegg til de ordinære saksmottakene i våre kontorer i Rådhusgata, har vi gjennomført 29 saksmottak på ulike hybelhus, behandlingsinstitusjoner og væresteder i Oslo. Vi har i tillegg til saksmottakene gått oppsøkende i gatene i Oslo sentrum og på ulike væresteder anslagsvis ca 136 ganger.

I 2009 har Gatejuristen tatt i mot 472 klienter og 623 saker¹. Dette er en økning på ca 60 prosent i forhold til antall saker i 2008 (284 klienter og 371 saker). En del av klientene har ønsket juridisk bistand i mer enn én sak, og antallet saker er derfor høyere enn antallet klienter. Det er en kjensgjerning at mange av våre klienter har svært sammensatte problemer. Gatejuristen opplever at vi i noen tilfeller ikke har kapasitet til å dekke alle de rettshjelpsbehov klienten har i første omgang. Vi må derfor ofte anbefale klienten å prioritere de forhold som gjelder primære grunnleggende behov, slik som rett til bolig, rett til nødvendig helsehjelp og andre problemstillinger på helse- og sosialrettens område.

Den store økningen på antall saker i 2008 kan delvis forklares med økt tilgjengelighet. Vi har arbeidet vesentlig mer oppsøkende, og dessuten utvidet våre åpningstider. Økningen kan videre forklares med at våre IKT-systemer og rutiner, som vi har arbeidet med siden oppstart, nå har bidratt til en mer effektiv saksbehandling, for eksempel ved at flere av våre frivillige har fått tilgang til hjemmekontor. Vi har gjennom hele 2009 hatt et særlig fokus på å yte rettshjelp til den enkelte klient. Dette har medført at vi ikke har hatt mulighet til å drive med informasjonsarbeid gjennom foredrag i like stor utstrekning som tidligere år.

---

¹ Utfyllende statistiske opplysninger om saker og klienter finnes i vedlegg 1.

Arbeid knyttet til saksmottak og saksbehandling utføres i stor utstrekning av frivillige. De frivillige har lagt ned 3 543 timer arbeid for Gatejuristen. Dette tilsvarer i overkant av to årsverk og er en liten økning i forhold til året før.

Vi tar i mot saker på alle rettsområder. I omtrent halvparten av sakene etterspør klienten rettsråd på velferdsrettens område. Sosial- og helsereett er den klart største saksgruppen vi arbeider med. Saker som omhandler sosial- og helsereett utgjør ca en tredjedel av sakene. På dette området gis det normalt ikke fri rettshjelp fra det offentlige.

Av Gatejuristens klienter er ca en tredjedel kvinner og to tredjedeler menn. Dette er omtrent i samsvar med andelen kvinner og menn som antas å ha tunge rusproblemer. Av de som har oppgitt alder, er hovedtyngden mellom 40 og 50 år. Av de som har oppgitt nasjonalitet, er disse i det alt vesentlige norske statsborgere, kun 15 prosent har oppgitt annen nasjonalitet. Nesten alle av Gatejuristens klienter bor på Østlandet, de fleste av disse i Oslo og Akershus. I underkant av 12 prosent av sakene har klientene opplyst at de er uten fast bopel. I om lag 36 prosent av sakene har klientene oppgitt uføretrygd og mer enn 20 prosent økonomisk sosialhjelp som hovedinntektskilde, mens de øvrige har andre former for inntekt eller ikke har oppgitt hovedinntektskilde. Svært få er i lønnet arbeid, disse utgjør mindre enn 4 prosent.

Av de sakene som vi har tatt imot i 2009, er mer enn 29 prosent representasjonssaker. Det vil si saker der Gatejuristen opptrer som representant for klienten, og der det gjennomgående blir lagt ned mye arbeid i hver enkelt sak. Om lag 31 prosent av sakene var fortsatt til behandling per 31. desember 2009. En stor andel av disse sakene er representasjonssaker, som er nokså tidkrevende, og hvor det blir nedlagt mye arbeid. Ca 19 prosent av sakene var veiledningssaker der klienten har fått rettsråd. I 2009 ble 68 klienter straks henvist videre til andre rettshjelpstiltak fordi de falt utenfor målgruppen til Gatejuristen, det vil si at de verken har eller har hatt rusproblemer. Antallet klienter som falt innenfor vår målgruppe var 404.

Gatejuristen legger stor vekt på at den rettshjelpen vi gir skal holde høy kvalitet. Dette innebærer blant annet at rettshjelpen skal være tilpasset klientens behov, rettshjelpen skal fullføres, rettshjelpen skal gis så raskt som mulig, og våre klienter skal ikke få dårligere rettshjelp enn de ville fått andre steder. Vi er opptatt av å videreføre våre eksisterende kvalitetsrutiner som skal sikre kvaliteten på den rettshjelpen vi gir.

2.2 Starthjelp

Gatejuristen fikk i 2009 kr 600 000 fra Justisdepartementet for å bistå med oppstart av nye gatejurister. En stilling i Gatejuristen ble øremerket formålet. Gatejuristen har bistått i tre byer, og Gatejuristen startet opp i Bergen i desember 2009. I Kristiansand og på Hamar er oppstart utsatt av ulike grunner.

I forbindelse med oppstart bistår Gatejuristen blant annet med følgende:

- Utforming av stillingsannonse
- Plukke ut aktuelle søkere
- Delta i intervjuer og ansettelsesprosess
- Opplæring, herunder hospitering
- Kvalitetssikring

Ny gatejurist tiltrådte i Bergen medio august og startet umiddelbart arbeidet med å forberede oppstart, blant annet var daglig leder to ganger i Oslo for å hospitere. I tillegg var det jevnlig kontakt på telefon og per e-post. Prosessen ble evaluert i ettertid og må anses som vellykket. Den øremerkede stillingen hos Gatejuristen i Oslo sikret kort responstid på alle henvendelser fra Bergen, samtidig som man sikret faglig bredde ved at flere ansatte og frivillige var involvert.

Formell åpning skjedde 3. desember 2009. I forbindelse med åpningen ble det holdt et halvdagsseminar som var godkjent av Advokatforeningen som ledd i den obligatoriske etterutdanningen for advokater. I tillegg til forelesere fra universitetet og advokatstanden i Bergen, deltok tre personer fra Gatejuristen i Oslo som forelesere for ca 70 frammøtte. Med en såpass stor forsamling var dette en god anledning til å vise hva Gatejuristen står for og derved bidra til å skape grobunn for fortsatt lokal forankring.

I Kristiansand ble stilling som leder av Gatejuristen utlyst, men fordi prosjektet ikke ble fullfinansiert, kunne det ikke foretas ansettelse i stillingen. I stedet ansatte Bymisjonen en person som skulle prøve å skaffe midler. Det var avsatt 150 timer til arbeidet som munnet ut i en sluttrapport. Finansieringen er nå på plass. Man regner derfor med at det kan bli oppstart i Kristiansand i løpet av 2010.

På Hamar ble også stillingen utlyst, og en godt kvalifisert søker ble plukket ut. Søkeren måtte imidlertid trekke seg. Samtidig skjedde det endringer i ledelsen som skulle ha ansvaret for stillingen i Kirkens Sosialtjeneste, og man besluttet å legge saken på is. Den nye ledelsen vil avklare hvorvidt stillingen skal lyses ut på nytt i 2010.

Vi er for øvrig svært takknemlige for at rekrutteringsselskapet Detektor bisto Gatejuristen Oslo og Kirkens Bymisjon i Bergen pro bono i ansettelsesprosessen av prosjektleder i Bergen.

2.3 Formidling av kunnskaper om rus og rett. Kompetanseoppbygging

Gatejuristen har til sammen holdt 12 foredrag i 2009. Foredrag bidrar til å gjøre ulike grupper i samfunnet oppmerksomme på en del av de problemene rusavhengige opplever i sin hverdag. Foredrag, deltakelse på seminarer og lignede bidrar til å synliggjøre Gatejuristen og til å utvide vårt kontaktnettverk. Formidling av våre kunnskaper om rus og rett bidrar også til å påvirke holdninger vår målgruppe møter og praktiseringen av de reglene som gjelder. I 2009 har Gatejuristen holdt foredrag blant annet for ProLAR, 24SJU og A-senteret.

Det skal nevnes at vi i 2009 av kapasitetshensyn har måttet takke nei til flere henvendelser om å holde foredrag i ulike sammenhenger. Det er et stort ønske for oss å kunne ha muligheten til å holde foredrag i større grad enn hva som har vært mulig i 2009. Den lave bemanningen medfører at rettshjelpen og administrasjonen av kontoret må gis fortrinn.

Hver uke sender Gatejuristen ut ukentlige nyhetsbrev til alle våre frivillige. I nyhetsbrevene informeres alle om hva som skjer på dagtid i Gatejuristen, samt meddeles praktisk informasjon og får tips til fagstoff som bør leses.

Gatejuristen er opptatt av å sette fokus på rettsspørsmål som er særlig aktuelle for folk i vår målgruppe. Vi har et tilbud til studenter som ønsker å skrive om relevante temaer. I 2009 har Gatejuristen delt sine erfaringer med en student på jusstudiet, som skrev masteroppgave om bostedsløshet.

Gatejuristen har videre gitt veiledning til medarbeidere ved studentrettshjelpstiltakene JURK og Juss-Buss.

2.4 Dokumentasjon

All rettshjelpen som ytes, det vil si alle klienter og deres saker som Gatejuristen tar i mot, blir dokumentert og danner grunnlag for vår statistikk. Se mer om dette i [Vedlegg 1](#). Gjennom behandlingen av enkeltsaker avdekker vi mangler både ved rettsreglene og måten de blir praktisert på. Denne kunnskapen blir systematisert og brukes som grunnlag for vårt og eventuelt andres rettspolitiske arbeid.

2.5 Rettspolitikk

I 2009 har vi avgitt fire høringsuttalelser:

- Lov om sosiale tjenester i arbeids- og velferdsforvaltningen
- Endringer i folketrygdloven, helseregisterloven og spesialisthelsetjenesteloven – innføring av automatisk frikortordning og etablering av nødvendige registre m.m.
- Ny LAR-forskrift
- Gatejuristens syn på Sentrum politistasjons innsats i forbindelse med Oslo 2009

I tillegg har vi gitt innspill til Stoltenbergutvalget, som skal vurdere hvordan rusavhengige kan få bedre hjelp og hvordan hjelpetilbudene kan bli bedre.

Gatejuristen har en fast spalte i Kritisk Juss der vi har hatt fire innlegg i 2009 med tittel:

- *"Irregulære migranternes rett til matpenger og varme klær i en akutt nødsituasjon"*
- *"Kvalitetskrav til midlertidig bolig"*
- *"Forsvarlig tildeling av bolig"*
- *"Viktig gjennomgang av LAR-regelverket"*

I tillegg har vi levert fire artikler til Juristkontakt:

- *"Kortere behandlingstid og nedleggelse av private behandlingssplasser"*
- *"Byen med det store hjertet? Om retten til å oppholde seg i det offentlige rom"*
- *"Rett til helsehjelp for personer uten lovlig opphold i Norge"*
- *"Forsvarlig tildeling av bolig"*
- *"Kvalitetskrav til midlertidig bolig"*

Vi har hatt et debattinnlegg i Aften i februar 2009, hvor temaet var retten til midlertidig bolig, med tittelen: *"Alle får tak over hodet i Oslo – en sannhet med modifikasjoner"*.

2.6 Samarbeid med andre

Samarbeid med andre er én av de viktigste forutsetningene for å lykkes i det arbeidet vi driver med. Vi vil fremme samarbeidet med andre rettshjelpstiltak og andre virksomheter i Kirkens Bymisjon i Oslo, Frivillighetssentralen, andre frivillige organisasjoner, Politiet, Universitetet i Oslo og Oslo kommune.

Vi vil også fremme det gode tverrfaglige samarbeidet vi har hatt med ulike tiltak innen Kirkens Bymisjon, slik som blant annet 24SJU, Møtestedet, H7, Natthjemmet, A-senteret, SAFIR og Batteriet. Gatejuristen har mottatt mange klienter som har fått informasjon om vårt tilbud fra disse virksomhetene. Det samme gjelder også Frelsesarméen. Etter at Gatejuristen har klarlagt klientens juridiske rettigheter, har personalet ved de ulike virksomhetene ved flere anledninger bistått ved å følge personen til sosialkontor, overnattingssteder og lignende. Gatejuristen og andre virksomheter har på denne måten samarbeidet om å bistå personer som blant annet har manglet bolig. De ulike

virksomhetene har kunnet formidle kontakt med klienter som ikke har fast bolig og heller ikke telefon som gjør at Gatejuristen kan nå dem.

Gatejuristen har i løpet av 2009 brukt mye tid og ressurser på å etablere ulike former for samarbeid med større advokatfirmaer. Vi fikk i stand et prøveprosjekt med advokatfirmaet BA-HR. Prøveprosjektet innebar en hospiteringsordning for noen av advokatfullmektigene i BA-HR hos Gatejuristen over en fem ukers periode. Dette var vellykket for begge parter og bidro til et gjensidig ønske om videre samarbeid i 2010.

Gatejuristen har for øvrig hatt en rekke møter med andre rettshjelpstiltak og eksterne samarbeidspartnere. Vi har også i 2009 vært i god dialog med Kirkens Bymisjons rettshjelpstiltak i Trondheim, "Rett på Gata", med siktemål at tiltaket vil slutte seg til nettverket av Gatejurister.

2.7 Kommunikasjon og media

Mediaoppmerksomhet er viktig for Gatejuristen, dels for å synliggjøre de problemstillingene vi arbeider med, og dels for å skape oppmerksomhet rundt selve Gatejuristen og rettshjelpsarbeidet.

Gatejuristen er blitt omtalt og nevnt i media omlag 50 ganger i 2009. Dette er en liten nedgang i antall medieomtaler sammenlignet med 2008. Dette skyldes at vi i større grad har hatt fokus på vår oppsøkende virksomhet og personlig kontakt fremfor omtale i media. Vi har samtidig hatt en god dialog med ulike væresteder og hybelhus, som har informert om oss og derav nådd ut til veldig mange klienter, både gamle og nye klienter. I 2008 ble Gatejuristen tildelt Scheiblers Hederspris og Rettssikkerhetsprisen, noe som bidro sterkt til relativ stor medieoppmerksomhet. I 2009 har det vært TV-reportasjer om Gatejuristen på God Morgen Norge, TV2 Nyhetene, ESTV, samt medieomtale på NRK Sørlandet, NRK Hordaland og TV2 Nettavisen.

Medieomtale der Gatejuristen er nevnt, uten selv å ha blitt kontaktet på forhånd, har vi ikke en fullstendig oversikt over.

2.8 Doktorgradsavhandling om Gatejuristen

Doktorgradsstipendiat Camilla Lied har i 2009 videreført sin avhandling om Gatejuristen. Avhandlingen planlegges slutført i 2010.

2.9 Gatejuristen ble Miljøfyrtårnsertifisert i 2009

Gatejuristen er opptatt av menneskers livssituasjon. Mange av våre klienter er utestengt fra velferdsgoder som de fleste av oss regner som en selvfølge. Våre klienter står ofte uten bolig, penger, arbeid eller annen form for aktivitet, foruten de aktiviteter som følger av et liv i rus. Miljø og menneskers livssituasjon er knyttet tett til hverandre. Miljøfokus vil derfor være et viktig forebyggende arbeid. Gatejuristen er en liten virksomhet, men har

fokus på at "alle monner drar", og vi føler et ansvar for å verne om miljøet og menneskers livssituasjon.

Stiftelsen Kirkens Bymisjon Oslo (SKBO) besluttet i 2007 å arbeide for å bli en mer miljøvennlig organisasjon. Etter at hovedkontoret i 2008 ble miljøsertifisert gjennom stiftelsen Miljøfyrtårn, vedtok SKBO en plan der målsettingen var å miljøsertifisere alle virksomheter innen 2010. Gatejuristen var blant de første av de ca 40 virksomhetene i SKBO som ble Miljøfyrtårnsertifisert. Stiftelsen Miljøfyrtårn tilbyr miljøsertifisering til private og offentlige virksomheter for å drive mer lønnsomt og miljøvennlig. En miljøanalyse ble utarbeidet basert på definerte bransjekrav som måtte være oppfylt.

Prosessen med miljøsertifiseringen ble påstartet i februar 2009, og miljøanalysen var ferdig utarbeidet i slutten av april 2009. Miljøanalysen ble sendt til kommunen, som foretok den endelige inspeksjonen.

KAPITTEL 3. DRIFT OG ORGANISERING

3.1 Virksomhetsplan for 2009

For 2009 hadde vi en tiltaksplan med en rekke punkter som skulle gjennomføres. De fleste av disse ble gjennomført, og på noen viktige områder ble det gjort mer enn det som sto i planen. På noen punkter var gjennomføringen avhengig av at frivillige ville påta seg oppgaven. Vi har prioritert å bruke de frivillige ressursene på dagtid i størst mulig grad til direkte rettshjelp, og derfor har noen av de planlagte tiltakene ikke blitt iverksatt.

Nedenfor gir vi en kort oversikt over hva vi har gjort i 2009 med utgangspunkt i tiltaksplanen.

Tiltaksplanen bygger på eierorganisasjonens verdier, det vil si at menneskene i byen erfarer respekt, rettferdighet og omsorg. Vår kjernevirksomhet er gratis, oppsøkende rettshjelp til rusavhengige, og vi arbeider for at rettsreglene skal utformes og praktiseres slik at de bidrar til å sikre gode levekår for målgruppen.

Tiltaksplanen for 2009 har følgende hovedområder:

- Yte rettshjelp med et stort innslag av frivillighet
- Formidle kunnskaper om rus og rett. Bygge opp kompetanse på dette området
- Samle dokumentasjon
- Rettspolitikk
- Samarbeid med andre
- Kommunikasjon og media
- Drift og organisering
- Spredning av virksomheten/bygge nettverk

Kort oppsummert mener vi å ha oppnådd følgende:

Rettshjelp er Gatejuristens kjernevirksomhet og vårt hovedfokus. Vi avviklet 122 saksmottak i 2009. I tillegg til hver torsdag i Rådhusgata, har vi også hatt saksmottak på hybelhus, væresteder og institusjoner for folk i målgruppen. Dette innebærer en fordobling av antall saksmottak sammenlignet med 2008. Vi gikk oppsøkende på gateplan mer enn 136 ganger.

Det var et siktemål å utvikle frivillighetsarbeidet i 2009. 71 frivillige har bidratt aktivt i Gatejuristen i løpet av 2009. 55 frivillige har vært engasjert som saksbehandlere.

Omlag 15 frivillige har hatt andre oppgaver, slik som kvalitetssikring av rettshjelpsarbeidet, rettspolitisk arbeid, og andre administrative og praktiske oppgaver. Omtrent like mange kvinner som menn har arbeidet frivillig. I tillegg til de 71 frivillige har ni ansatte fra advokatfirmaet BA-HR i

sin fritid, bistått under saksmottak og i oppsøkende virksomhet hver torsdag i september. Dette bidro blant annet til at vi fikk tilgjengelige ressurser til å ha parallelle saksmottak på Pro Senteret disse torsdagene. Både Gatejuristen og advokatfirmaet BA-HR har funnet samarbeidet fruktbart og ønsker å fortsette dette i et nytt prøveprosjekt i 2010.

Kontoret har vært åpent for henvendelser på dagtid alle virkedager i 2009. Vi har hatt som mål å rekruttere flere frivillige som har mulighet til å arbeide på dagtid. I 2009 har 14 frivillige arbeidet på dagtid.

Vi har arbeidet rettspolitisk ved at vi gjennom vårt arbeid avdekker mangler ved rettssystemet. Gjennom HR-prosjektet om dokumentasjon har vi systematisert våre funn på viktige områder, og rapporten ble offentliggjort i 2009. Gatejuristen har også bidratt til den rettspolitiske debatt blant annet gjennom fast spalte i Kritisk Juss, gjennom innlegg i Juristkontakt og gjennom høringsuttalelser.

Gatejuristen har dessuten fortsatt å ha fokus på problemstillinger i forhold til rett til akutt overnatting/midlertidig bolig også i 2009. Se nærmere om dette under pkt. 2.5. Gatejuristen har i samarbeid med Røde Kors, Amnesty og Juss-Buss utarbeidet en brosjyre med informasjon om irregulære migranter.

3.2 Organisering

Fra 2008 ble Gatejuristen et fast tiltak i Stiftelsen Kirkens Bymisjon Oslo (SKBO). Før dette har Gatejuristen vært organisert som et prosjekt og eid av Kirkens Bymisjon og Fransiskushjelpen.

Cathrine Moksness er leder av Gatejuristen og har hovedansvar for den daglige driften. Cathrine Moksness gikk ut i fødselspermisjon 1. juni 2009. I hennes fravær har Anne Cathrine Mørch fungert som leder.

Et organisasjonskart følger som Vedlegg 2 til årsrapporten.

3.3 Nedlagt arbeid i 2009

Det er lagt ned totalt i overkant av syv årsverk i Gatejuristen i løpet av 2009. De ansattes arbeidstid utgjorde fem årsverk og de frivilliges i overkant av to årsverk. Også de ansatte i Gatejuristen har arbeidet frivillig.

Timeregistreringssystemene bygger på selvrapportering fra den enkelte. Flere av de frivillige som faktisk har bidratt på ulike måter i Gatejuristen, har ikke registrert timer, og erfaringsmessig er det også en del som ikke registrerer alt arbeid de nedlegger. Dette skyldes blant annet at mange

frivillige arbeider med sine saker andre steder enn i Gatejuristens lokaler og derfor ikke husker på å registrere dette. Det reelle antallet timer som er nedlagt, må derfor antas å være noe høyere enn de rapporterte tallene tilsier.

3.4 Frivilliges og ansattes arbeidsinnsats

I Gatejuristens rettshjelpsvirksomhet er det tre faste ansatte, og i år har vi i tillegg hatt to midlertidige engasjement og ett vikariat. I løpet av året har det vært en mannlig medarbeider og resten kvinner.

I to og en halv måned har Gatejuristen også nytt godt av arbeidskraften fra én person i 50 prosent stilling som lønnes av tiltaksmidler gjennom NAV. Vi har dessuten hatt én person i 80 prosent stilling fra januar til juni, lønnet gjennom tilretteleggingstilskudd fra NAV i forbindelse med IA-tiltak for gravide, se mer om dette under pkt. 3.8.

Antallet frivillige har gjennom året økt til ca 70 frivillige. De frivillige må regnes som Gatejuristens aller viktigste bidragsytere, både når det gjelder engasjement, kompetanse og økonomisk verdi av arbeidet. Dersom man legger den offentlige salærsatsen for fri rettshjelp til grunn, utgjør det frivillige arbeidet en verdi på over 3 millioner kroner.

3.5 Nærmere om arbeidets art

De rollene og arbeidsoppgavene de frivillige har hatt, har vært tilpasset deres kompetanse og interesseområder. Gatejuristen har lagt vekt på å legge til rette for frivillig arbeid i Gatejuristen, enten man er arbeidssøkende etter fullførte studier, eller i tillegg til en redusert stilling, mens man er i fødselspermisjon, eller etter at man har gått av med pensjon osv.

Det har ikke vært mulig å måle nøyaktig hvor mye tid som har gått med til henholdsvis rettshjelpsarbeid, oppsøkende virksomhet, administrativt arbeid, starthjelpsarbeid til tiltak som ønskes startet opp andre steder, formidlingsarbeid og rettspolitik.

Også i løpet av 2009 har relativt mye tid gått med til administrasjon. Det er mange årsaker til dette. Finansieringen av Gatejuristen er et spleiselag mellom det offentlige og det private. Gatejuristen har ingen fast finansiering, og det legges ned betydelig tid og ressurser for å skaffe midler til Gatejuristen. Dersom prosjektet får en mer forutsigbar økonomisk situasjon, vil dette redusere behovet for å bruke så mye tid på administrasjon. Videre er det krevende å administrere et så stort antall frivillige medarbeidere som Gatejuristen har, blant annet i forhold til rekruttering, opplæring, oppfølging, planlegging av vaktturnus og til å sikre god informasjon i organisasjonen. Selv om de frivillige stiller seg gratis til disposisjon, går en god del ressurser med for å få benyttet disse personenes innsatsvilje. Gatejuristen har i 2009 dessuten arbeidet med helse-, miljø- og sikkerhetsarbeid som omfatter de frivillige. Et fungerende og veltilpasset HMS-system er nå på

plass og aktivt i bruk. Vårt HMS-system skal sikre medarbeidere, klienter/andre eksterne, arbeidsmiljøet, driften og øvrige verdier, samt bidra til økt kvalitet på våre tjenester.

3.6 Rekruttering og opplæring av frivillige

I 2009 har vi hatt ønske om å få flere frivillige på dagtid. Dette fordi en del av våre klienter har spørsmål og problemer som krever umiddelbar oppfølging, og dessuten kan frivillige bistå blant annet i forhold til foredragsvirksomhet og ulike administrative oppgaver. Det er særlig for frivillige som nettopp er ferdig med jusstudiet, jusstudenter som er på slutten av jusstudiet eller jurister/advokater som er mellom to arbeidsforhold, eller av andre grunner for tiden ikke er i jobb, det kan egne seg godt for å arbeide i Gatejuristen på dagtid. I 2009 har tre frivillige jurister, åtte jusstudenter og tre med annen bakgrunn enn juss, arbeidet på dagtid. Studentene har gjerne arbeidet én dag i uken, tilpasset forelesninger og studieprogresjon for øvrig. Vi har også hatt studenter som har arbeidet frivillig fulltid under ferieavviklingen i sommer. Dette har vært til stor nytte for Gatejuristen, og vi tror også at det er en meget nyttig erfaring for studentene.

Gatejuristen stiller forholdsvis strenge krav til hvem som kan arbeide som frivillig, og det er lagt stor vekt på at hver enkelt skal gjennom en opplæring for å kunne bli saksbehandler hos oss. Dette er av avgjørende betydning for at kvaliteten på den rettshjelpen som gis skal holde høy nok standard. Kravene til kvalitet i det arbeidet som utføres er høye, og det er satt i verk tiltak for å sikre kvaliteten ytterligere i løpet av 2010.

Inntak av frivillige i Gatejuristen er en del av vårt kvalitetssikringsarbeid og kan sammenlignes med en ordinær ansettelsesprosess. Alle som ønsker å arbeide for Gatejuristen, må fylle ut et kartleggings skjema. Personer som ønsker å jobbe som saksbehandlere, må også sende inn CV og vitnemål/karakterutskrift. Deretter blir vedkommende innkalt til et intervju. Intervjuet varer omlag én time, og har til formål å kartlegge hvorvidt vedkommende har de egenskaper og den motivasjon som kreves for å jobbe for Gatejuristen. Etter intervjuet foretas en relativt grundig referansesjekk.

Før første saksmottak får nye frivillige en innføring i saksbehandlingsrutiner, hvilke kvalitetskrav vi stiller, bruk av datasystemer, timelisteføring, hvordan man driver oppsøkende rettshjelpsarbeid og annet som er nødvendig for å arbeide i Gatejuristen. På de første klientmottakene vil den nye medarbeideren være sammen med en erfaren saksbehandler, og selve saksbehandlingen skjer også i samarbeid med mer erfarne medarbeidere. Etter hvert som den frivillige opparbeider seg tilstrekkelig erfaring med klient samtaler og saksbehandling, får vedkommende selvstendig ansvar som saksbehandler. Selv om den frivillige har gjennomgått opplæring og har blitt saksbehandler i Gatejuristen, skal det juridiske arbeidet kvalitetssikres av daglig leder eller av en av de fast ansatte i Gatejuristen.

Gatejuristen har også behov for frivillige med annen erfaringsbakgrunn enn juridisk, som kan bistå oss med innkjøp, matlaging, opprydding, kopiering av dokumenter og i forhold til andre merkantile funksjoner. Gatejuristen har i 2009 fått uvurderlig hjelp av tre frivillige som har bistått oss deler av året med disse oppgavene.

3.7 Faglig utvikling/kompetanseheving hos ansatte/sosiale tiltak

Også i 2009 har de ansatte i Gatejuristen i svært liten grad deltatt på eksterne kurs og seminarer. Dette skyldes delvis at den lave bemanningen på dagtid ikke har tillatt slik deltagelse, delvis at vår finansielle situasjon har vært noe usikker.

Seks personer fra Gatejuristen var til stede på Juristforbundets årskonferanse. Daglig leder deltok på diskusjonsforum hos Røde Kors med temaet: "Vil en privat Helseklinikk for irregulære migranter stride mot norsk lovgivning og har irregulære migranter rett på helsehjelp etter internasjonale menneskerettigheter?". Daglig leder og nestleder deltok på åpent seminar om rettshjelpsmeldingen 29. mai. To ansatte deltok på deler av Fattigdomshøringen 27. august. Tre ansatte deltok på utdeling av miljøsertifikat med foredrag om bruk av humor på arbeidsplassen. To frivillige medarbeidere deltok på introduksjonsseminar for frivillige i Kirkens Bymisjon; "God å snakke med". En av Gatejuristens ansatte deltok på to-dagers kurs for bistandsadvokater.

Advokatfirmaet BA-HR arrangerte seminar for Gatejuristen 22. september. Tema var "Oslo kommune og den sosiale boligssituasjon" v/partner Stig L. Bech og representanter fra Bolig Bygg KF og "Spørsmålene som gir de gode svarene" v/Gry Bergene, prosjektleder i BA-HRs HR- avdeling. 23 medarbeidere i Gatejuristen deltok på seminaret.

Fem fra Gatejuristen i Oslo deltok på faglig halvdagsseminar i regi av Gatejuristen i Bergen/Oslo i forbindelse med åpningen av Gatejuristen i Bergen 3. desember.

Det har vært arrangert sommer- og juleavslutning for de frivillige, og de frivillige fikk dessuten tilbud om å delta på julekonsert i Jakob-kirken.

Gatejuristen stilte med lag på femten deltagere i Holmenkollstafetten. Det ble arrangert felles trening i forkant og sosialt samvær i etterkant.

I 2009 har Gatejuristen vært så heldig å få disponere en av de ansattes private hytte på Ustaoset i forbindelse med Skarverennet. Fem medarbeidere fra Gatejuristen i Oslo og Nina Walthinsen fra Gatejuristen i Tromsø deltok.

3.8 Sykefravær og IA, kvalitetssikringssystemer

Sykefraværet i Gatejuristen var i følge Kirkens Bymisjons statistikk, totalt åtte dager på grunn av egen sykdom. Dette tilsier at det totale sykefravær er særdeles lavt – 0,6 prosent. Gatejuristen er oppmerksom på problemstillinger som kan oppstå i forhold til å inkludere flere i arbeidslivet, og tar sikte på å tilrettelegge for den enkelte i den grad det er behov for det. I Gatejuristen er det blant annet behov for tilrettelegging for gravide særlig ved oppsøkende arbeid og mottak av nye klienter på saksmottak, som vanskelig lar seg kombinere med de forhåndsregler som må tas i forbindelse med en graviditet. Vi har i 2009 hatt én person i 80 prosent stilling fra januar til juni, lønnet gjennom tilretteleggingstilskudd fra NAV i forbindelse med IA-tiltak for gravide. Gatejuristen hadde i deler av 2009 én jurist i deltidsstilling gjennom tiltaksmidler i NAV.

Vi ønsker et arbeidsmiljø preget av kompetanse, trivsel, trygghet og effektivitet, et sted der både ansatte og frivillige ønsker å være. Gatejuristens frivillige er vår viktigste ressurs.

Vi hadde gjennom 2008 lagt opp til å få systematiske tilbakemeldinger fra de frivillige om forbedringspunkter i Gatejuristen, og de har kommet med en rekke forslag. Noen er allerede gjennomført. Vi så at det var behov for å utarbeide en tiltaksliste over videreutvikling av frivillighetsarbeidet og dette ble gjennomført i 2009. Tilbakemeldingene viser at de frivillige trives. Vi ønsker å videreutvikle tiltak som fremmer trivselen.

På bakgrunn av tilbakemeldinger fra de frivillige, har vi i 2009 prøvd ut en gruppe-inndeling av de frivillige hvor hver gruppe har en frivilligkoordinator. Målsettingen har blant annet vært at de frivillige skal kunne forholde seg til en mindre gruppe, at sakene skal kunne følges enda tettere opp, at de frivillige i større utstrekning enn i dag skal ha anledning til å arbeide rettspolitisk i tillegg til saksbehandlingen. Det var også ønskelig at de frivillige i større utstrekning skulle kunne arbeide selvstendig i forhold til saksmottakene og derved avlaste de faste ansatte. Gruppeordningen er iverksatt, og vi har gode erfaringer fra den nye ordningen, slik at denne vil videreføres i 2010.

3.9 Saksmottak

I 2009 har Gatejuristen hatt saksmottak på torsdager fra kl 1700 til 1900. Av hensyn til våre travle frivillige, som ofte kommer rett fra sine vanlige jobber for å ta i mot saker hos oss, serverer vi dem et varmt måltid før arbeidet tar til. På torsdagsvaktene var det vanligvis mellom fem og 10 frivillige jurister til stede, og vi har vært tiltrekkelig bemannet til å ta imot alle som har kommet med nye saker. Fra den 9. februar har Gatejuristen også hatt åpent saksmottak hver mandag fra kl 1300 til 1500. Saksmottakene på mandager og henvendelser utenom saksmottak har de ansatte og frivillige som har vært her på dagtid, tatt imot. Ved henvendelser utenfor saksmottak har vi påtatt oss hastesaker, i den grad det har vært kapasitet til det. De vi ikke har kunnet ta imot i vanlig kontortid, har blitt bedt om å komme tilbake ved neste saksmottak, eventuelt har de blitt tilbudt å bli ringt opp dersom de heller har ønsket dette.

En av de faste ansatte er alltid til stede som fagansvarlig ved saksmottak. Saker som er kommet inn i løpet av den siste uka, og saker der klienten ønsker å bli ringt opp, blir fordelt på saksbehandlere. Det legges videre opp til at medarbeiderne i løpet av saksmottaket skal ha mulighet til å diskutere sakene sine med fagansvarlig, frivilligkoordinator og andre frivillige medarbeidere. De som ikke er ansvarlig for å ta imot nye saker, gis anledning til å skrive brev, avholde klientmøter i kontorlokalene og lignende.

Klientmottak skjer på lukkede kontorer, og det er to saksbehandlere til stede under en klientsamtale. Dette har for det første som formål å sikre kvaliteten i samtalen ved at to jurister kan komme med innspill til de juridiske spørsmålene saken reiser. Det sikrer også en bedre opplæring for nye frivillige ved at de får ta del i hvordan erfarne saksbehandlere hos oss arbeider. I tillegg er det med på å sikre kontinuitet. I tilfelle saken senere må overføres til en ny saksbehandler, har man allerede en person som har møtt klienten og kjenner saksforholdet. Det at man er to til stede er også med på å bidra til økt sikkerhet for de frivillige. Så langt har vi ikke hatt episoder der de frivilliges sikkerhet har vært truet under klientsamtaler, men det er viktig for oss at rutiner i forhold til sikkerhet følges i tilfelle dette skulle skje.

Våre lokaler i Rådhusgata 9 er delt på to etasjer, slik at klientmottak skjer i første etasje, parallelt med at de som ikke har klientsamtaler sitter i andre etasje og arbeider med saker de har fått inn fra før. Etter endt saksmottak gjennomgår vi de sakene som er kommet inn i plenum, se mer om dette under pkt. 3.11.

3.10 Oppsøkende virksomhet

Formålet med den oppsøkende virksomheten er å nå de personene som av en eller annen grunn ikke selv tar kontakt med hjelpeapparatet for å få dekket sine bistandsbehov. Vår erfaring er at oppsøkende virksomhet er av stor betydning for at våre klienter skal få den rettshjelpen de har krav på.

Gatejuristen har drevet oppsøkende virksomhet på flere måter i løpet av 2009. Dette blir vanligvis gjort ved at to eller tre personer fra Gatejuristen er ute i gatene i sentrum enten med sykkel eller til fots, og snakker med personer i målgruppen. I disse samtalene informerer vi først og fremst om hva Gatejuristen er og hva vi kan bistå med, for eksempel informerer vi om typiske rettsspørsmål som vi kan bistå med å få løst. Vi deler også ut løpesedler eller visittkort med adresse, telefonnummer og tidspunkter for saksmottak. I tillegg bruker vi Gatejuristens Christiania-sykel for å synliggjøre tiltaket, særlig i sommerhalvåret. Vi har gjennomgående arbeidet oppsøkende dagen før eller samme dag som vi har saksmottak.

Vår erfaring viser at oppsøkende virksomhet er av stor betydning for rettshjelpsarbeidet. Ved å gå gatelangs får vi nærkontakt med folk i målgruppen, oppdatert kjennskap til hvor de for tiden befinner seg, og mulighet til å observere hvordan de blir behandlet i det offentlige rom. Like fullt vet vi at mange i målgruppen ikke befinner seg i sentrumskjernen og heller ikke har tilhold på væresteder eller hybelhus. Mange med tunge rusproblemer holder seg stort sett for seg selv uten å delta i noe såkalt rusmiljø. Denne gruppen er vanskelig å nå, også gjennom oppsøkende virksomhet. I Gatejuristen forsøker vi stadig å prøve ut forskjellige måter å arbeide oppsøkende på for å nå ulike grupper av personer med rusproblemer. Ved kontinuerlig å arbeide oppsøkende skaper vi blest om Gatejuristen. Vi ser at informasjon om vår virksomhet og vårt arbeid sprer seg, både blant folk med rusproblemer, blant deres venner og pårørende og i befolkningen generelt.

Det er vanskelig å måle effekten av oppsøkende virksomhet. Det er ikke slik at folk alltid kommer til kontoret samme dag som vi har vært ute og informert. Vi ser imidlertid at mange av dem vi treffer ute på gata, kommer til vårt kontor for å få hjelp en tid etter at vi har snakket med dem. Vi vet også at i noen tilfeller vil vår samtale på gata gi tilstrekkelig veiledning til at de selv kan løse sine juridiske problemer. Samtaler der det er gitt enkel veiledning, blir ikke alltid registrert i våre statistikker, og det er derfor en underrapportering i forhold til antall saker vi faktisk behandler.

Våren 2009 gjennomførte Gatejuristen saksinntak ved Bymisjonsenteret Lillestrøm, Lassonløkken rehabiliteringssenter, Natthjemmet, Thereses hus, H7-korttidstilbud for rusavhengige, Rusmideletatens akuttovernattingstilbud Ila hybelhus og Dalsbergstien Hus, Retretten og Kvinnetiltaket Bryn. Vi besøkte Fredensborg bosenter og Sprøyterommet to ganger, Frelsesarméens tiltak Bosatt tre ganger og Pro-senteret fire ganger.

Høsten 2009 gjennomførte vi saksinntak ved Fagerborg bosenter, Dalsbergstien Hus, Sprøyterommet, Tyrili Kampen, tiltaket Bosatt i Frelsesarméen, Hovin rehabiliterings- og omsorgssenter, H7-korttidstilbud for rusavhengige, Bymisjonsenteret Lillestrøm, Lassonløkken rehabiliteringssenter og Fredensborg bosenter.

Formålet med de oppsøkende saksinntakene var å forsøke å nå ut til personer som oppholder seg lite i sentrum og derfor ikke oppsøker oss på kontoret.

3.11 Utvikling av rutiner

Etter snart fem års drift er en rekke rutiner, kvalitetssikkerhetssystemer og prosedyrer godt innarbeidet i Gatejuristen, både blant de ansatte og de mange frivillige. Den betydelige økningen i antall saker og det stabile antall nedlagte årsverk de to siste årene tilsier at nedlagt arbeid i utvikling av rutiner, nytt saksbehandlingssystem og IKT-verktøy har ført til økt effektivitet. Vi må

likevel ha et stadig fokus på tiltak som kan holde effektiviteten på tilsvarende nivå og i enda større grad kan kvalitetssikre rettshjelpsvirksomheten.

I 2007 gjennomførte vi et system der alle nye saker rutinemessig blir gjennomgått i plenum etter endt saksmottak. Den enkelte saksbehandler kan her drøfte de aktuelle juridiske problemstillinger i saken og få innspill fra de øvrige juristene som er til stede. Denne rutinen er fulgt i hele 2009 og er et system både de ansatte og frivillige er godt fornøyde med.

Vårt utarbeidede HMS-system, fungerer som et kvalitetssikringssystem og omfatter også rettshjelpen. I 2009 har vi innført bruk av avviksrapportering i dette systemet.

I løpet av våren 2008 fikk vi ny dataløsning fra Telecomputing i Gatejuristen, og de frivillige kan etter dette drive saksbehandling fra andre steder enn våre lokaler. Dette innebærer en betydelig forbedret effektivitet i saksbehandlingen. Saksbehandlersystemet Advisor fungerer svært godt, dette skaper god oversikt og er lett tilgjengelig for de frivillige.

KAPITTEL 4. OPPSUMMERING OG UTFORDRINGER

Gatejuristen har i 2009 hatt et særlig fokus på tiltak som kan øke vår tilgjengelighet for klientene. Vi ønsket å øke bemanningen, slik at kontoret kunne være åpent for inntak av nye saker også på dagtid. Gatejuristen hadde dessuten som målsetting i 2009 å arbeide oppsøkende i enda større grad enn før. Vi ønsket å være mer på gata, på hybelhus og på væresteder. Alle disse målsettingene ble innfridd i 2009. Vi nær doblet den oppsøkende virksomheten og de eksterne saksmottakene i forhold til 2008 og utvidet åpningstiden. Sett hen til de ressursene vi har hatt til rådighet, er vi svært fornøyd med de resultater vi har oppnådd i 2009.

Vår fremste utfordring i 2010, vil være å videreføre satsningen på økt tilgjengelighet for våre klienter. Samtidig er vi oss meget bevisst at vi også i tiden som kommer må fortsette å ha hovedfokus på at den rettshjelpen vi yter, skal være av god kvalitet. Dette innebærer blant annet at rettshjelpen skal være tilpasset klientens behov, rettshjelpen skal fullføres i den grad det er mulig, rettshjelpen skal gis så raskt som mulig og den skal holde et godt faglig nivå. Det har derfor vært og skal fortsatt være et særlig satsingsområde å iverksette og gjennomføre tiltak som sikrer kvaliteten på den rettshjelpen vi gir.

Våre frivillige er Gatejuristens viktigste ressurs. Gatejuristen har til nå vært meget privilegert ved at vi har brukt minimalt med tid og ressurser i forhold til rekruttering av frivillige. Det er en jevn tilstrømning av jurister og advokater som ønsker å gjøre en innsats i Gatejuristen. Likeledes nyter Gatejuristen godt av de frivilliges stabilitet og vedvarende engasjement. Heller ikke på dette området kan Gatejuristen ta for gitt at denne situasjon vil fortsette. Det byr på spesielle utfordringer å drive en virksomhet basert på stort innslag av frivillige. Det krever et godt administrativt apparat og gode rutiner for oppfølging både av den enkelte frivillige og av sakene. Vi har en vedvarende utfordring i å skape et arbeidsmiljø preget av kompetanse, trivsel, trygghet og effektivitet – et sted der både ansatte og frivillige ønsker å være.

Gatejuristen vil fortsette å forsøke og rekruttere frivillige til å arbeide på dagtid, noe som har vist seg ikke å være så lett i dagens arbeidsmarked. Vi håper dessuten å kunne øke den faste bemanningen i nær fremtid, dette forutsetter imidlertid at den finansielle situasjon i 2010 tillater dette. Vi vil dessuten fortsette arbeidet med sikte på et fremtidig samarbeid med et større advokatfirma, med tanke på å få til en hospiteringsordning for deres advokatfullmektiger. Dette vil også bidra til større tilgjengelighet for våre klienter og kan dessuten sette Gatejuristen i stand til å føre saker for retten.

Gatejuristen går inn i et nytt, spennende år. Gatejuristen i Tromsø har nå vært i drift i mer enn ett år, og Gatejuristen i Bergen åpnet sine dører i desember 2009. Gatejuristen i Oslo ser det som

særdeles viktig for personer i vår målgruppe, at rettshjelpstiltaket blir tilgjengelig andre steder i landet. Det er dessuten inspirerende i den daglige driften, og dessuten viktig for kvaliteten av arbeidet vårt, at vi blir flere som arbeider med en felles målsetting - at våre klienter skal få oppfylt sine rettigheter.

Gatejuristen i Oslo ser frem til det videre samarbeidet. Oppstart av gatejuristkontorer i Kristiansand og Hamar kan være nær forstående, og vi vil bistå disse kontorene i den grad det er mulig for oss og de har behov for dette. Dersom ressursene tillater det, vil vi også arbeide for å få til en felles erfaringsdatabase som de ulike kontorene kan benytte og fortsette arbeidet med å videreutvikle Gatejuristens nettverk.

Gatejuristen ønsker å være et ressurscenter, både for de som ønsker å starte liknende virksomheter andre steder i landet, men også for klienter, samarbeidspartnere, førstelinjetjenesten og andre. Mange av henvendelsene til Gatejuristen, med ønske om vårt bidrag i form av foredrag og deltagelse på ulike arrangement, må vi i dag takke nei til av kapasitetshensyn.

Finansiering av Gatejuristen tar mye tid og ressurser. Det ligger i sakens natur at et gratis rettshjelpstilbud alltid vil måtte arbeide aktivt for å sikre sin fortsatte eksistens. Samtidig er det også klart at arbeidet med å sørge for finansiering går ut over tiltakets rettshjelpskapasitet, og da særlig kapasiteten på dagtid. I 2009 fikk også Gatejuristen føling med finanskrisen ved at noen av våre "faste" givere uteble grunnet den finansielle situasjon. Usikkerhet med hensyn til finansiering medfører at Gatejuristens bemanning alltid må reduseres til et minimum ved inngang til et nytt år. Dette får konsekvenser i forhold til rettshjelpen vi er i stand til å yte og til planlegging og gjennomføring av ønskede aktiviteter, dessuten vanskeliggjør dette budsjettarbeidet.

KAPITTEL 5. KORT OM BUDSJETT OG REGNSKAP

Også i 2009 var det en viss usikkerhet med hensyn til budsjetteringen, særlig i forhold til finansieringen, som ikke var avklart ved starten av året. Gatejuristen er et fast tiltak under Stiftelsen Kirkens Bymisjon Oslo. Det forutsettes at Gatejuristen skal fullfinansieres utenfra, og denne forutsetningen ble innfridd også i 2009.

Stiftelsen Kirkens Bymisjon Oslo (SKBO) er regnskapsansvarlig for Gatejuristen og regnskapstallene er hentet herfra. Tallene i budsjettdelen er hentet fra SKBOs godkjente budsjett for 2009. Budsjett og regnskap følger som vedlegg 3 til årsrapporten.

Gatejuristen hadde et budsjett på 4 585 743 i inntekter og 4 585 742 i driftskostnader for 2009. Regnskapet viser en inntektsside på 4 473 434 og en utgiftsside på 4 593 370.

Regnskapet viser et underskudd på kr 109 110. Underskuddet dekkes av virksomhetens egenkapital og kan delvis forklares ved at private givere ikke i like stor grad som tidligere år, støttet Gatejuristen i 2009. Dette ble begrunnet med den finansielle situasjon.

Gatejuristen budsjetterte med relativt høye utgifter knyttet til drift av IKT- tjenester også i 2009.

Gatejuristen håndterer sensitive personopplysninger som krever en dataløsning med sikker sone, hvilket er en kostbar løsning. Overgangen til TeleComputing har likevel vært økonomisk gunstig, da Gatejuristen har mange frivillige saksbehandlere som alle må ha sitt brukernummer. TeleComputing fakturerer en fast månedspris for sikker sone og har også sett seg i stand til å sponse Gatejuristen med halve kostnaden for denne tjenesten. Dette kombinert med at vi er sponset fullt ut av Advisor for deres saksbehandlingssystem har vært svært gunstig og bidratt til at vi kan tilby våre frivillige en dataløsning som bedre kan legge til rette for deres arbeid for klientene.

Utgiftene til inventar og utstyr, samt avskrivninger, ble lavere enn antatt, dette fordi vi så å si ikke har kjøpt inn nytt utstyr i 2009.

Utgiftene til husleie og andre kostnader til lokaler er lavere enn budsjettert, dette skyldes blant annet at vi fremleiet et kontor i våre lokaler for å redusere kostnadene.

Budsjetterte utgifter til reise-, kost- og transportgodtgjørelse ble ikke benyttet som planlagt. Grunnen til dette er at vi av kapasitetshensyn ikke hadde anledning til å foreta de planlagte reisene.

Vedlegg 1 STATISTIKK

I 2009 hadde Gatejuristen 472 klienter, som til sammen hadde 623 saker. I 2008 hadde Gatejuristen 284 klienter og 371 saker. Dette innebærer en økning på omlag 60 prosent.

1.1 Sakstyper

Alle klienthenvendelsene Gatejuristen mottar deles inn i hovedkategoriene veiledningssaker, representasjonssaker og saker som overføres eller henvises til andre, se nærmere om dette under punkt 1.1.3. Ingen klienter skal bli avvist. Klienter som faller utenfor vår målgruppe vil bli henvist til andre som kan hjelpe vedkommende. Normalt vil representasjonssakene være mer arbeidskrevende enn veiledningssaker. Men i noen tilfelle kan også veiledningssaker kreve stor arbeidsinnsats fra Gatejuristens side.

1.1.1 Veiledningssaker

Vi har registrert 121 veiledningssaker i 2009. I veiledningssaker gir Gatejuristen muntlig eller skriftlig rådgivning til klienten. Dette kan skje på bakgrunn av telefonhenvendelser og i ordinære saksmottak. I motsetning til i representasjonssakene tas det ikke kontakt med motparten. Veiledningssakene kan være forholdsvis enkle juridisk sett, men det er ikke alltid tilfelle. Gatejuristen etterstreber å gi rådgivning på en slik måte at klienten selv kan ta aktivt del i å løse sine juridiske problemer. Imidlertid er det en del forhold som gjør at hjelp til selvhjelp i mange tilfeller fungerer dårlig for folk med rusproblemer. Ofte har de fra før vært i kontakt med motparten, uten at problemet har blitt løst. Mange har også dårlige erfaringer med henvendelser til det offentlige hjelpeapparatet, som i mange saker er motpart. I tillegg har de problemer med å holde avtaler. Dette betyr at selv enkle juridiske saker kan være vanskeligere for klienten å løse eller tar lengre tid å få avklart for personer i vår målgruppe, enn for andre grupper i befolkningen.

1.1.2 Representasjonssaker

Gatejuristen hadde 378 representasjonssaker i 2009. Saker som er registrert som til behandling, er i all hovedsak også representasjonssaker og medregnet i dette antallet. I representasjonssaker vil Gatejuristen, på vegne av klienten, være i skriftlig eller muntlig kontakt med motparten. Typiske representasjonssaker er søknader og klager rettet mot forvaltningen, men det kan også være private motparter i representasjonssakene. Representasjonssakene er som regel arbeidskrevende og det kan ta lang tid å nå fram med sakene.

1.1.3 Henvisnings- og overføringsaker

Totalt hadde vi 86 henvisningssaker i 2009. Klienter som er utenfor vår målgruppe eller saker som hører under andre rettshjelpstiltak eller instanser, blir rutinemessig henvist til dem som har spesiell kompetanse på den aktuelle sakstypen.

Bakgrunnen for dette er at Gatejuristen ikke ønsker å undergrave det eksisterende systemet for rettshjelp, men i stedet bruke vår tid på å bistå de som ellers ikke ville fått hjelp. Gatejuristen henviser de sakene som går inn under fri rettshjelpsordningen til advokater, enten til Fri Rettshjelp i Oslo kommune eller andre.

Gatejuristen samarbeider med studentrettshjelpstiltakene, særlig i Oslo. Studentrettshjelpstiltakene har spesialisert seg på enkelte saksområder. Dersom saken faglig sett er av en slik karakter at studentene kan ta den og klienten er utenfor vår målgruppe, vil vi henvise slike saker dit. I andre tilfeller kan saker bli henvist videre fordi klienten, på grunn av sakens karakter, ikke er tjent med å ha Gatejuristen som representant. Dette fordi det kan avsløre et nåværende eller tidligere rusproblem som klienten ikke ønsker skal bli kjent for andre.

Gatejuristen gir rettshjelp utenfor domstolene. I den grad klienten har behov for bistand til saksførsel, overføres disse sakene til advokat. I noen tilfeller overføres slike saker til advokat via Advokatbanken. Advokatbanken administrerer ca 6 500 timer med gratis advokatbistand som ble gitt fra Advokatforeningens medlemmer til TV-aksjonen i 2004, "Hjerterom". Timene ble fordelt mellom Kirkens Bymisjon og Rådet for Psykisk Helse, og Gatejuristen har tilgang til ordningen gjennom Stiftelsen Kirkens Bymisjon Oslo. I 2009 overførte Gatejuristen fire saker til Advokatbanken.

For å bidra til at klientene får en raskest mulig løsning av sakene sine, forsøker vi å ha advokater tilstede på våre saksmottak. Advokatene er ordinære frivillige i Gatejuristen. Disse overtar sakene fra Gatejuristens andre saksbehandlere blant annet dersom de går inn under fri rettshjelpsordningen. Denne ordningen innebærer at klienten ikke behøver å forlate Gatejuristen, dersom saken blir henvist til fri rettshjelp. Som nevnt ovenfor er å holde avtaler, et av de praktiske problemene en del personer i vår målgruppe sliter med. Ordningen er ment å kompensere for dette, slik at klienten får den advokatbistanden vedkommende trenger uten å måtte møte opp på et annet kontor på et senere tidspunkt. I 2009 overførte Gatejuristen 14 saker til advokat.

Gatejuristen holder oversikt over saker som er overført til advokater via Advokatbanken, til fri rettshjelpsordningen og til andre rettshjelpstiltak og ombudsordninger. Vi har i all hovedsak positive erfaringer med praktiseringen av overførings- og henvisningsrutinene.

1.1.4 Avvisning

En del klienthenvendelser kommer fra personer utenfor vår målgruppe. Gatejuristen avviser ikke slike saker, men sørger i stedet for at disse blir henvist videre. Det samme gjelder dersom en klient allerede er representert av én advokat og fortsatt ønsker å være representert av denne. Gatejuristen tar da ikke saken til behandling.

1.1.5 Kort om grunnlaget for tabellene

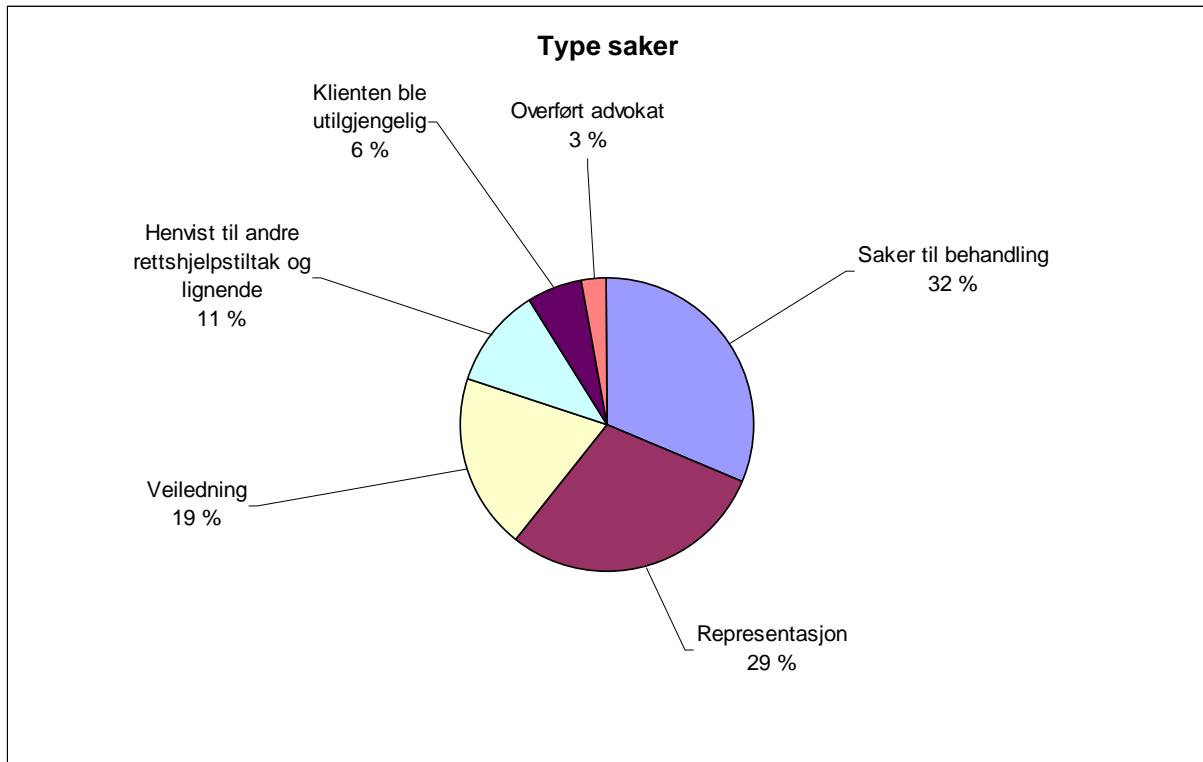
Tabellene og illustrasjonene nedenfor bygger på opplysninger innhentet av saksbehandleren i den aktuelle saken. Det er utarbeidet et klientskjema hvor de aktuelle opplysningene noteres. I en del tilfeller mangler vi en del opplysninger om klienten. Dette skyldes normalt enten at saksbehandleren ikke har innhentet disse opplysningene, eller at klienten ikke har ønsket eller vært i stand til å gi opplysningene vi spør om.

Ved telefonhenvendelser er det gjennomgående færre opplysninger som blir registrert, både fordi det er vanskeligere å spørre om mange opplysninger på telefon, og fordi det tar lang tid å registrere all informasjon.

Det er utarbeidet en liste med saks-koder knyttet til hvilket rettsområde den aktuelle sak gjelder. Imidlertid kan en sak berøre ulike fagområder og problemstillinger, her vil det være den mest sentrale saks-koden i saken som blir registrert.

1.1.6 Oversikt over sakstyper

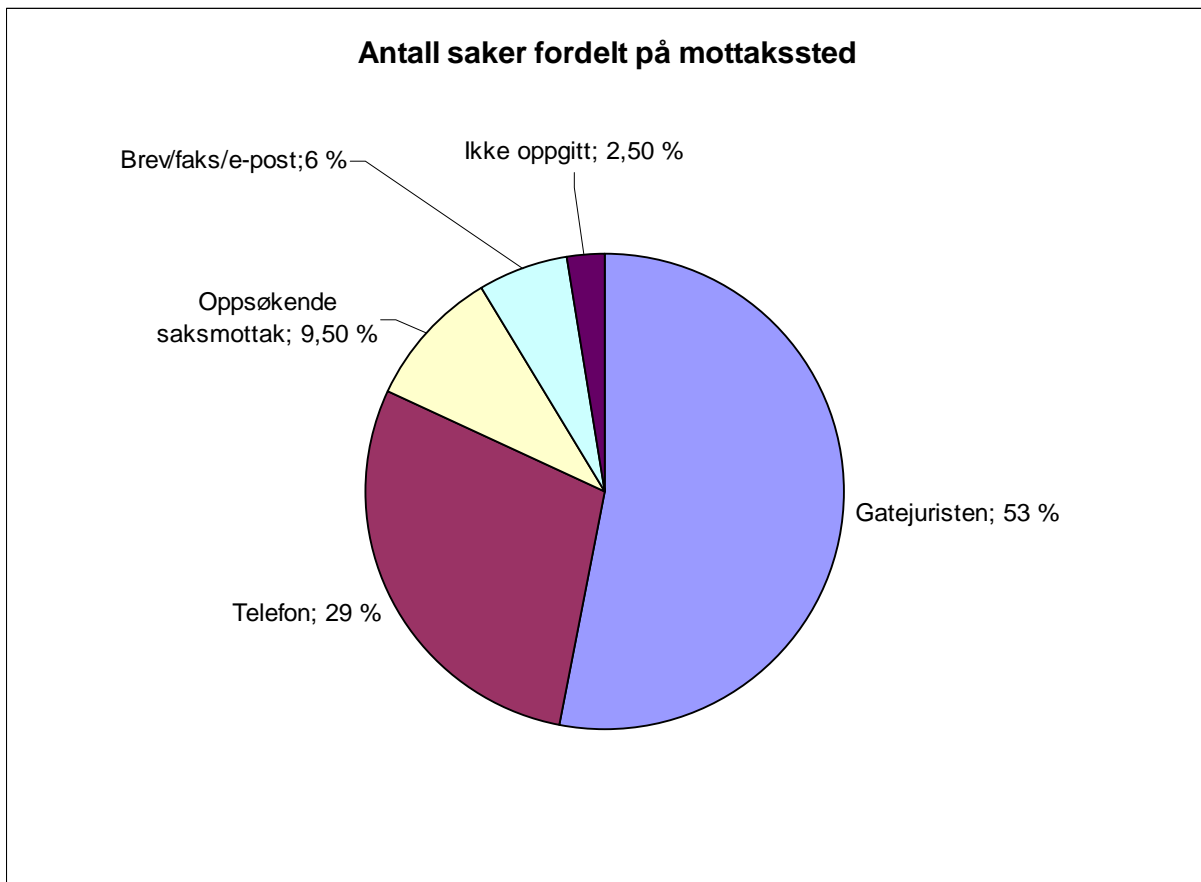
Nedenfor følger en oversikt over de sakstypene vi mottok i 2009.

I 2009 tok vi inn totalt 623 saker. Av disse var 121 av sakene veiledningssaker, mens 183 var representasjonssaker. Totalt ble 68 saker henvist til andre rettshjelpstiltak, ombudsordninger eller det offentlige. 18 av sakene ble henvist til Advokat eller Advokatbanken. Dette kan være saker hvor klienten tilfredsstillende vilkårene for å motta fri rettshjelp. I saker hvor klientene henvises til andre, skyldes dette normalt at Gatejuristen ikke ønsker å undergrave de bistandsordninger som allerede er etablert. Dette sikrer samtidig at Gatejuristen kan prioritere å gi rettshjelp til personer som ellers ikke vil kunne oppnå slik bistand.

Saker merket med "til behandling" er som oftest representasjonssaker ettersom disse sakene tar lengre tid, i motsetning til veiledningssaker som avsluttes raskere. Representasjonssaker krever erfaringsmessig også mer oppfølging fra klientens saksbehandler. Gatejuristen har i 2009 hatt en betydelig økning i antall representasjonssaker i forhold til tidligere år. Økningen er prosentvis høyere enn hva økning i sakstilgang skulle tilsi. Vi har ikke en entydig forklaring på hvorfor våre klienter i flere tilfelle enn tidligere har behov for representasjon.

1.2 Mottakssted

De fleste henvendelsene i 2009, 53 prosent, ble mottatt ved personlig oppmøte på Gatejuristens kontor. Dette var ca samme prosentantall som i 2008.

Vår oppsøkende virksomhet på gata er i hovedsak begrenset til å informere om Gatejuristen og hva vi kan bistå med. De som ønsker bistand med en konkret sak blir deretter med på kontoret for en klientsamtale. Sakene blir da registrert som innkommet hos Gatejuristen.

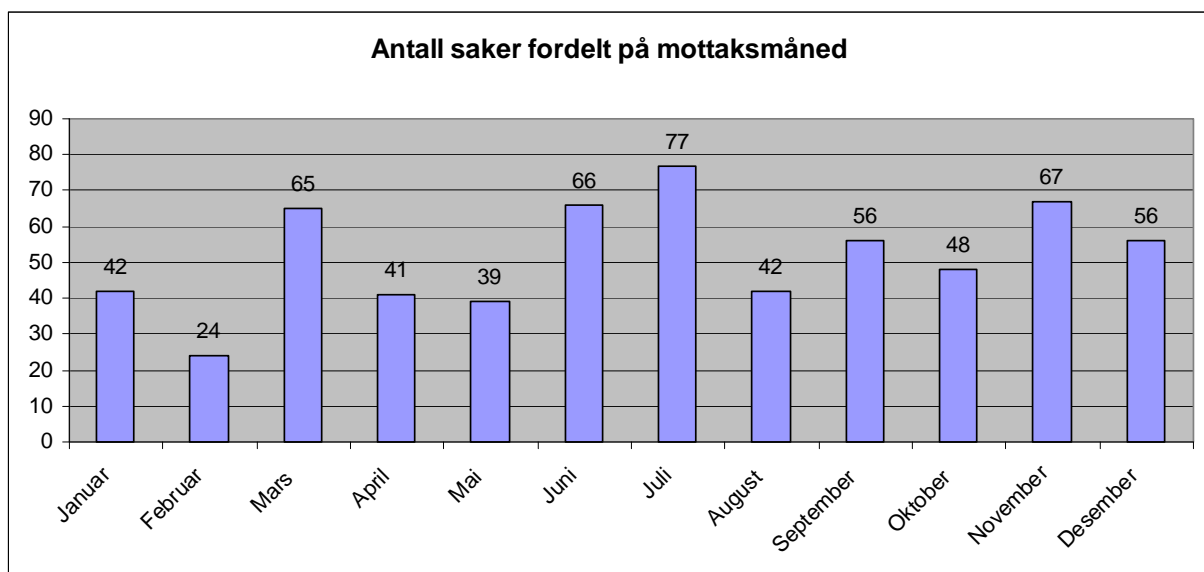
Den viktigste grunnen til at vi gjør det på denne måten, er et ønske om ivaretagelse av hensynet til klientens personvern. En klientsamtale hos oss vil som regel innebære at klienten tar opp spørsmål relatert til fysisk eller psykisk helse, familieforhold, kriminalitet, sosiale problemer eller andre sensitive opplysninger. For at klienten skal kunne snakke fritt med sin saksbehandler, må derfor klientsamtalene skje i lokaler som er tilrettelagt for nettopp dette, slik våre kontorer er. Hensynet til å få saken tilstrekkelig godt opplyst, og dermed heve kvaliteten på den rettshjelpen vi gir, kommer inn som et tilleggsargument for å ha klientsamtalene på kontoret. Det er mye enklere både

for klienten og for oss å konsentrere seg om de rettslige spørsmålene klienten ønsker oppklart når man setter seg ned på et avskjermet kontor, enn om man hadde gitt rettsråd ute på gata.

Også for de oppsøkende saksmottakene som er registrert inn på lavterskeltilbud, som hybelhusene, er disse hensynene ivaretatt. Når vi har hatt saksmottak på hybelhusene, har vi til rådighet kontor- eller møtelokaler, der klientene og våre jurister har sittet avskjermet. Vi hadde 29 saksmottak på lavterskeltilbud i Oslo og Akershus i 2009.

En forholdsvis stor andel av sakene kommer inn på telefon. I 2009 ble det registrert 180 saker som kom inn på telefon. I den grad saken antas å bli en representasjonssak, har klienten blitt bedt om å komme til kontoret for en klientsamtale. Dette sikrer både god opplysning av saken og at vi kan få formell skriftlig fullmakt til å representere klienten.

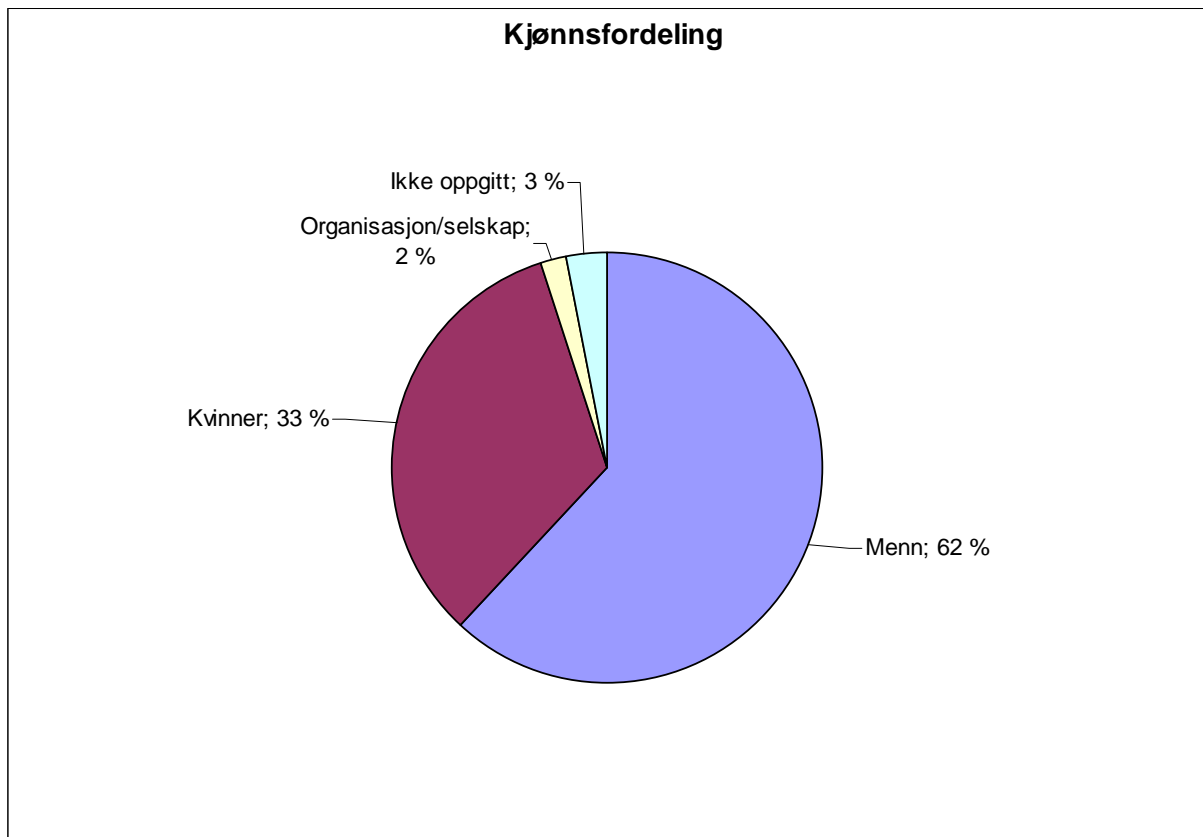
1.3 Antall saker fordelt på mottaksmåned

Som tabellen ovenfor viser, mottok Gatejuristen totalt 623 saker i 2009. I gjennomsnitt er det 51,9 saker per måned.

Som det framgår av oversikten, har antallet henvendelser variert en del i løpet av året, med høyest pågang i sommermånedene juni og juli. I juli har vi hatt en femdobling i antall saker i forhold til året før. Takket være tilgangen av frivillige på dagtid under ferieavviklingen, hadde vi tilstrekkelig kapasitet til å ta i mot samtlige av disse henvendelsene.

1.4 Kjønnfordeling

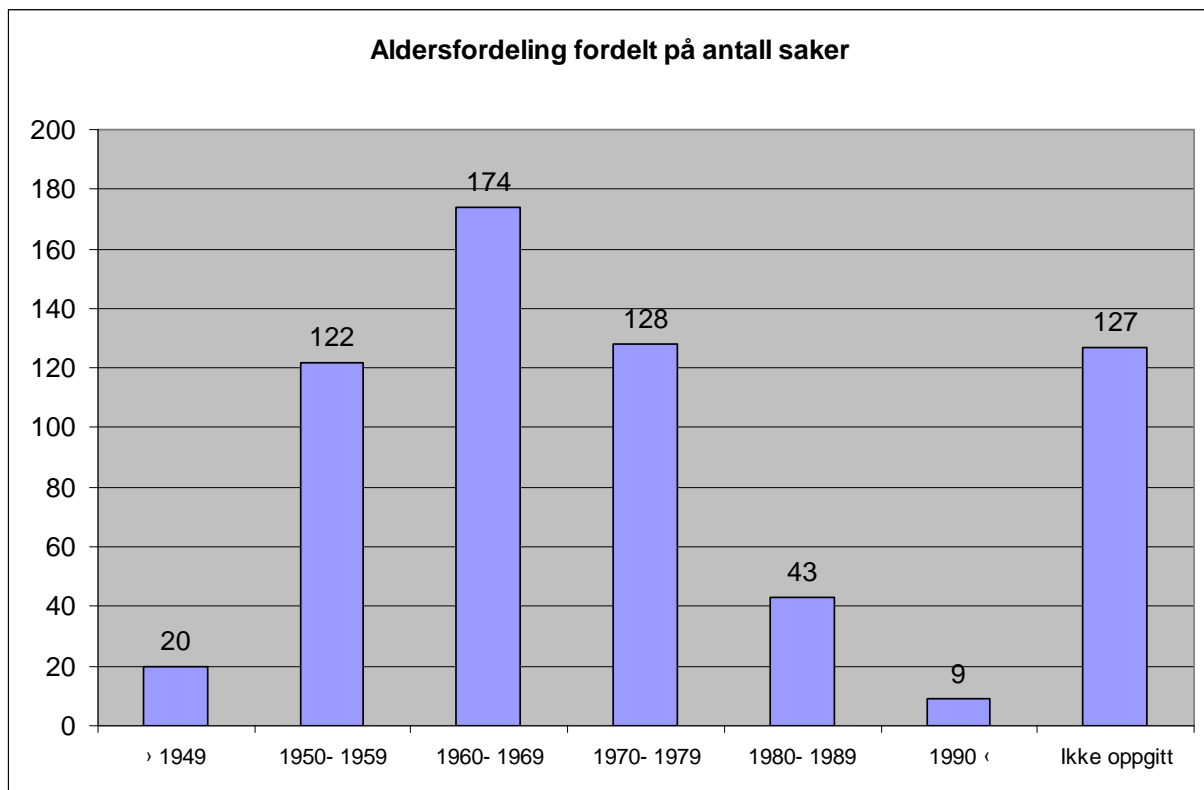

Ca to tredjedeler av de som har henvendt seg til Gatejuristen for juridisk bistand, var menn, mens ca en tredjedel var kvinner. Brukerundersøkelsene til Rusmiddeletaten viser at det er en tilsvarende skjevhet mellom kjønnene blant deres brukere.² Det at vi har omtrentlig sammenfall mellom antall personer av hvert kjønn i målgruppen og antall personer av hvert kjønn som henvender seg til oss, gir grunn til å tro at rettshjelpsbehovet er omtrent likt for kvinner og menn i vår målgruppe.

---

² Undersøkelser foretatt av Feltiltakene i Tollbugata 3.

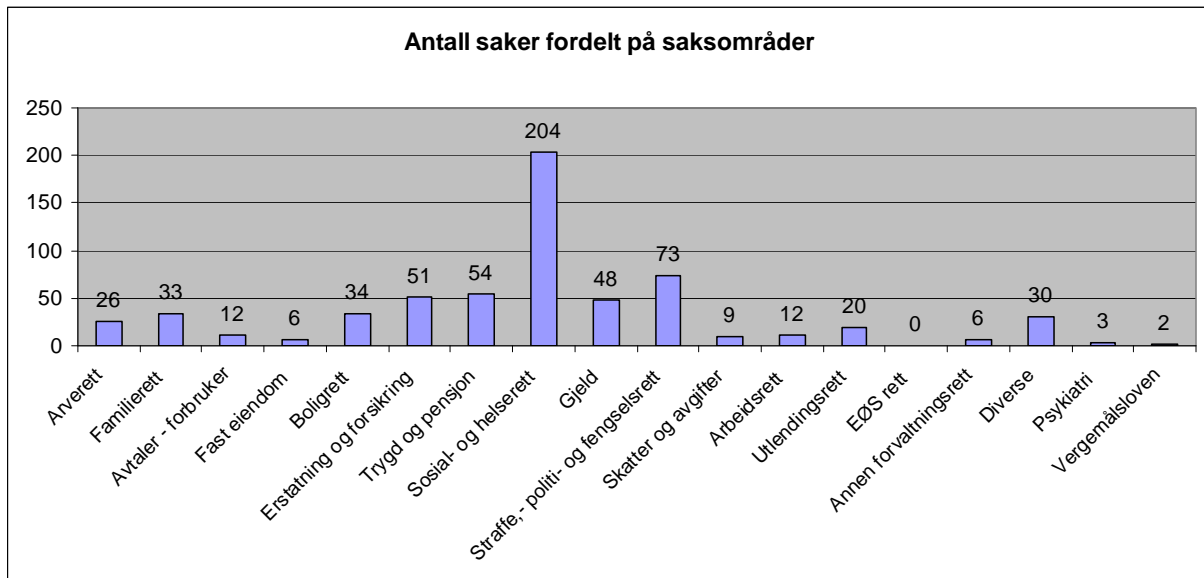
1.5 Klientenes alder

Som det fremgår av tabellen, er klientens alder ikke oppgitt i 127 tilfeller. Årsaken til at denne andelen er såpass høy, kan delvis forklares ved at i de henvendelser vi mottar via e-post, blir alder sjelden opplyst. Ved telefonhenvendelser vil klientens alder sjelden bli registrert. Prosentandelene nedenfor gjelder derfor bare de vi kjenner alderen til.

Hovedtyngden av Gatejuristens klienter er mellom 40 og 49 år (35 prosent). I de yngste aldersgruppene, født i 1980 og senere har det i 2009 vært en markant økning i forhold tidligere år. Vi antar at det fremdeles er mange personer i denne målgruppen som vi i dag ikke kommer i kontakt med og vi ønsker å være særlig oppmerksom på de yngste i målgruppen fremover.

1.6 Antall saker fordelt på saksområder

Fordelingen av saker på de ulike rettsområdene i 2009, bekrefter langt på vei de tendensene vi så de første årene.

Sosial- og helsesrett er fortsatt den klart største saksgruppen, med 204 saker (32,7 prosent av totalt antall saker). Gatejuristen har også i 2009 hatt sosial- og helsesrett som et særskilt satsingsområde i etterkant av helse- og rehabiliteringsprosjektene. Gatejuristen har utarbeidet en informasjonsbrosjyre vedrørende ulike rettigheter innenfor sosial- og helsesrett, som er formidlet til folk i målgruppen og førstelinjetjenesten.

De fleste av de sakene Gatejuristen får inn, er saker som faller utenfor den offentlige fri rettshjelpsordningen. Fri rettshjelpsordningen er subsidiær, og gjelder som hovedregel ikke for saker som dekkes av andre ordninger. Særlig viktig i forhold til Gatejuristens klienter er saker der det offentlige har opplysnings- og veiledningsplikt etter forvaltningsloven. Det typiske er saker på velferdsrettens område der det offentlige er motpart i saken. Dette omfatter en stor andel av de sakene vi får inn. Begrunnelsen for at saker mot det offentlige ikke er omfattet av fri rettshjelpsordningen, har vært at lovgiver har ansett det offentliges veiledningsplikt i disse sakene som tilstrekkelig. Det at vi får så mange henvendelser om nettopp denne typen saker gir oss grunn til å stille spørsmål ved om dette er en riktig vurdering når det gjelder personer i vår målgruppe. Vår erfaring er at klientene ikke alltid får den veiledningen de har rett til og behov for. Det er heller ikke slik at ansatte i forvaltningsorganene alltid har tilstrekkelig kompetanse til å gi god nok informasjon om regelverket på sitt eget saksområde, og da heller ikke i stand til å gi tilfredsstillende informasjon om regelverket utenfor det saksområdet forvaltningsorganet har ansvar for. Den høye andel av

representasjonsaker i Gatejuristen tilsier også at klientene ofte trenger bistand for å hevde sin rett.

Nedenfor følger en oversikt over hvilke sakstyper som går igjen innenfor de enkelte saksområdene. Tallene som står før beskrivelsen av saksområdet representerer saks-/arkivkodene vi bruker internt. For å få et helhetlig bilde av våre saker, har vi her tatt med saker fra både 2006, 2007, 2008, 2009 og totalt.

1.6.1 Sosial- og helserett

Saksområde	2006	2007	2008	2009	Totalt
8.0 Annet sosial- og helserett	8	3	12	12	35
8.01 Stønad til livsopphold	4	14	10	18	46
8.02 Andre pengeytelser, TT-kort	6	0	6	9	21
8.03 Hjelp i hjemmet	2	3	1	2	8
8.05 Tvangsinngrep, tvungen forvaltning	9	2	4	1	16
8.06 Refusjonskrav, trekk i ytelser	0	0	0	2	2
8.07 Betaling for opphold i institusjon	1	1	0	0	2
8.09 Pasientrettigheter	10	16	9	26	61
8.10 Konflikt mellom off. instanser vedr. stønad	1	0	0	1	2
8.11 Rett til bolig	24	43	44	66	177
8.12 Bostøtte	3	4	6	8	21
8.13 Sekundærbosetting	2	0	0	0	2
8.14 LAR- behandling	13	23	13	29	78
8.15 Hjelp til avrusning	6	6	2	3	17
8.16 Tannlegebehandling	4	8	5	5	22
8.17 Nødhjelp	4	5	4	4	17
8.18 Bytting av sosialkontor	1	2	1	0	4
8.19 Ønske om å bo et annet sted	3	2	1	6	12
8.20 Bytte fastlege	2	2	0	0	4
8.21 Klage på helsepersonell	3	6	1	3	13
8.22 Individuell plan	1	3	3	9	16
Totalt	107	143	122	204	576

Vi hadde til sammen 204 sosial- og helserettssaker i 2009, og den nærmere fordelingen framgår av tabellen ovenfor. For å få et dekkende bilde av hvor viktige disse sakene er må de ses i sammenheng med tilgrensende saksområder, som boligrett (i hovedsak husleierett), erstatningsrett og trygderett. Dette er forsøkt gjort nedenfor.

På området sosial- og helserett har retten til bolig, særlig retten til midlertidig bolig og bistand til å skaffe varig bolig, vært den største saksgruppen i 2009 med 66 saker. Dette gjelder saker der det offentlige er inne og bistår med å skaffe bolig, og de fleste sakene gjelder enten midlertidig bolig eller kommunal bolig.

Disse sakene må også ses i sammenheng med rene boligrettssaker, som regel i forhold til private utleiende, der vi hadde 34 saker i 2009. Tar man også med saker som gjelder bostøtte, fast eiendom og ønske om å bo et annet sted, blir det i alt 120 saker som gjelder bolig og bosted. Samlet sett er det å skaffe seg eller beholde et sted å bo noe en stor andel av våre klienter trenger rettshjelp til. Med tanke på den satsingen som pågår fra myndighetenes side i forhold til å bidra til å sikre alle et sted å bo og å unngå at folk mister boligene sine, er dette urovekkende tall. Gatejuristen ønsker også i tiden fremover å ha fokus på juridiske problemstillinger knyttet til retten til akutt overnatting og midlertidig bolig.

Pengeytelser eller ytelser som i realiteten medfører en økonomisk stønad fra det offentlige er en annen viktig saksgruppe, der rettighetene er spredt på flere regelsett. I 2009 hadde vi 18 saker som gjaldt stønad til livsopphold fra sosialkontoret, fire saker som gjaldt nødhjelp og 54 saker som gjaldt trygd. Til sammen blir dette 76 saker. Det er stor grunn til å tro at en av årsakene til at vi har så mange saker knyttet til pengeytelser er at klientgruppen vår gjennomsnittlig har svært lav inntekt, og at de ønsker sine økonomiske rettigheter oppfylt i så stor grad som mulig. Dette kan også ses i sammenheng med en relativt stor andel erstatnings- og forsikringssaker, som utgjorde 51 saker i 2009.

I 2009 har vi hatt 26 saker som gjaldt pasientrettigheter, 29 saker som gjelder LAR (legemiddelassistert rehabilitering av opiatavhengighet med Metadon/Subutex/Subuxone m.m.), to saker om hjelp i hjemmet, fem saker som gjaldt tannhelse, ni saker om individuell plan og 12 saker som gjaldt annet innenfor sosial- og helserett. Til sammen utgjør dette 83 saker. Pasientskadeerstatningssaker er ikke tatt med her.

1.6.2 Trygderett

Saksområde	2006	2007	2008	2009	Totalt
7.0 Annet trygd og pensjon	4	0	2	5	11
7.01 Alderstrygd	0	1	0	0	1
7.02 Uførepensjon	9	4	7	20	40
7.03 Grunnstønad	0	0	0	1	1
7.05 Andre permanente trygder	2	0	0	0	2
7.07 Sykepenger	1	1	2	1	5
7.08 Attføringsytelser	3	4	1	3	11
7.11 Arbeidsledighetstrygd	0	0	0	1	1
7.12 Yrkesskadetrygd	0	1	0	0	1
7.13 Trygdeytelsens størrelse	1	1	0	7	9
7.14 Trekk i trygd	3	6	7	4	20
7.16 Etterbetaling	0	2	1	1	4
7.17 Tilbakekreving	2	0	0	2	4
7.18 Rehabiliteringspenger	0	2	2	9	13
7.19 Hjelpemidler	1	0	0	0	1
Totalt	26	22	22	54	124

Gatejuristen mottok til sammen 54 saker som omhandlet trygderett, og av disse gjaldt de fleste uføretrygd.

1.6.3 Gjeld og tvangsfullbyrdelse

Saksområde	2006	2007	2008	2009	Totalt
9.0 Annet gjeld	16	14	8	15	53
9.01 Utlevering av gjeldsmateriale	0	0	0	1	1
9.02 Forhandling med kreditor	2	8	11	16	37
9.03 Betalingsutsettelse og/eller rentefrys	0	1	2	0	3
9.04 Utenomrettslig inndrivning – inkasso	4	3	1	3	11
9.05 Rettslig inkasso – forlikrådet/namsmannen	2	1	1	8	12
9.06 Klage på utleggstrekk	0	0	1	1	2
9.07 Forsøke selv-vilkåret	0	0	0	2	2
9.08 Tvangsfullbyrdelse	0	0	0	1	1
9.10 Lånekassa	1	2	1	1	5
9.12 Telefonregninger	0	1	2	0	3
Totalt	25	30	27	48	130

Vi mottok 48 gjeldssaker i 2009. Som en følge av at mange rusavhengige har dårlig økonomi, er det naturlig at gjeldsretten utgjør en stor prosentandel. Gatejuristen har siden oppstarten av prosjektet som hovedregel henvist klienter som kommer til oss med gjeldssaker til økonomisk veiledning ved sosialkontoret. Vi har deretter rutinemessig fulgt med på sosialkontorets oppfølging av den enkelte klients sak.

1.6.4 Arverett

Saksområde	2006	2007	2008	2009	Totalt
1.0 Annet arverett	4	0	5	2	11
1.01 Rett til arv, plikt del m.m.	5	8	3	11	27
1.02 Testamenter	1	2	1	2	6
1.03 Gaver og andre overføringer	1	2	1	0	4
1.04 Arveoppgjør	0	0	6	11	17
Totalt	11	12	16	26	65

På arverettens område kom det inn 26 saker i 2009. Problematikken som går igjen her, er at klienten føler seg forbigått av familiemedlemmer i arveoppgjør, slik at vedkommende ikke har fått den arven han eller hun mener å ha krav på. Rusavhengige får muligens ikke sin rettmessige arv fordi familiemedlemmer frykter at pengene vil bli brukt opp på rusmidler. Felles for sakene vi får inn, er at de som oftest er av stor økonomisk betydning for klienten.

1.6.5 Familierett

Saksområde	2006	2007	2008	2009	Totalt
2.0 Annet familierett	1	0	0	1	2
2.01 Skilsmisse	1	1	0	8	10
2.02 Barnefordeling	1	0	1	3	5
2.03 Bidrag	0	3	1	5	9
2.04 Skifteoppgjør	0	2	2	0	4
2.05 Ektepakt	2	0	0	0	2
2.06 Foreldreansvar	0	0	0	1	1
2.07 Samværsrett og reisekostnader	3	5	2	7	17
2.08 Etablering av samboerforhold (samboerkontrakt)	0	1	0	1	2
2.09 Oppløsning av samboerforhold	0	2	0	0	2
2.12 Farskap	0	0	0	2	2
2.14 Barnevern	5	1	3	5	14
Totalt	13	15	9	33	70

I 2009 mottok vi 33 saker på familierettens område, dette er en økning i forhold til tidligere år. Det er ingen områder som utpeker seg spesielt, men en typisk sak er ønske om samvær med barn. Når det gjelder barnevern, har klientene krav på fri rettshjelp uten behovsprøving, det vil si at klientene er unntatt fra inntekts- og egenandelsreglene. Disse sakene overføres derfor rutinemessig til en advokat som kan ta saken under fri rettshjelpsordningen.

1.6.6 Utlendingsrett

Saksområde	2006	2007	2008	2009	Totalt
13.0 Annet utlendingsrett	0	2	4	2	8
13.03 Bosettingstillatelse	2	0	1	1	4
13.04 Familiegjenforening	2	0	0	1	3
13.05 Reisedokument, hjemlandets pass	2	1	2	0	5
13.06 Arbeidstillatelse	0	0	1	1	2
13.07 Asyl	1	2	1	5	9
13.08 Utvisning	0	4	2	9	15
13.16 Ureturnerbare	0	0	0	1	1
Totalt	7	9	11	20	47

I 2009 hadde vi 20 saker på utlendingsrettens område. I utgangspunktet er det få saker som omhandler utlendingsrett, fordi vi har problemer med å nå ut til denne gruppen, se mer om dette under punkt 1.7.

1.6.7 Straffe-, politi- og fengselsrett

Saksområde	2006	2007	2008	2009	Totalt
10.0 Annet straffe- politi- og fengselsrett	9	2	15	10	36
10.01 Veitrafikk, førekort og promillekjøring	8	4	4	7	23
10.02 Beslag (førerkortbeslag er pkt. 10.01), inndragning	2	0	2	5	9
10.03 Politisaker (f.eks. misnøye), uoppgjorte forhold, forelegg	4	3	7	16	30
10.04 Varetekt, straffeprosessuelle spørsmål, gjenopptakelse	3	5	2	7	17
10.05 Benådning	1	1	0	0	2
10.07 Overføringer	0	0	0	1	1
10.10 Brev, besøk, telefon	0	0	1	0	1
10.11 Ransakelse, kontroller, urinprøver	2	0	2	1	5
10.14 Bortvisning fra gata	1	3	1	2	7
10.15 Soningsberegning	0	1	1	1	3
10.18 Misnøye med advokat, dommer m.m.	0	3	0	1	4
10.19 Spørsmål om saksbehandling, praksis	0	0	0	1	1
10.20 Klager, Sivilombudsmannen (SOM)	0	0	1	0	1
10.21 Søknader	0	0	1	2	3
10.22 DNA-registrering	0	1	0	0	1
10.23 Utsatt for tyveri	2	0	2	3	7
10.24 § 12-soning	5	5	2	8	20
10.25 Spørsmål om anke	0	2	0	0	2
10.26 Voldsanmeldelse	2	5	1	6	14
10.27 Utsatt soning	1	3	3	1	8
10.28 Bøter	4	1	4	1	10
Totalt	44	39	49	73	205

Dette rettsområdet utgjør 73 saker. Erfaringsmessig kommer rusavhengige relativt ofte i kontakt med politiet, så det er ikke overraskende at vi har en del slike saker. Et av saksområdene som utpeker seg er saker mot politiet (uoppgjorte forhold og forelegg).

1.6.8 Erstatnings- og forsikringsrett

Saksområde	2006	2007	2008	2009	Totalt
6.0 Annet erstatning og forsikring	2	2	3	6	13
6.01 Alminnelig erstatningsvilkår	0	0	1	2	3
6.02 Erstatningskrav i kontraktsforhold	1	0	1	0	2
6.03 Forsikringspolise – dekningsområde	0	1	3	3	7
6.04 Erstatningens størrelse	0	0	1	0	1
6.05 Personskade	1	2	2	0	5
6.06 Billighetserstatning	1	13	24	29	67
6.07 Pasientskadeerstatning	19	4	1	6	30
6.09 Yrkesskadeerstatning	0	3	0	0	3
6.10 Voldsoffererstatning	0	4	0	5	9
Totalt	24	29	36	51	89

I 2009 har det vært en liten prosentvis nedgang i saker vedrørende statlig og kommunal vederlagsordning. Dette må ses i sammenheng med Oslo kommunes vederlagsordning for personer som har vært plassert av Oslo kommunes barnevern før 1. januar 1993. Denne ordningen ble åpnet i september 2006 og varte til september 2008. Gatejuristen merket i 2008 en økning i antall henvendelser innen dette saksområdet.

I de tilfellene hvor Gatejuristen har overført saker vedrørende vederlagsordningen/ rettsferdsvederlagsordningen til advokat, har vi erfart at disse advokatene ikke har fått dekket dette arbeidet gjennom fri rettshjelp. Dette utgjør også et rettssikkerhetsproblem, da mange av våre klienter ikke ville klart dette på egenhånd.

1.6.9 Boligrett

Saksområde	2006	2007	2008	2009	Totalt
5.0 Annet boligrett	5	6	14	5	30
5.01 Inngåelse av leiekontrakt	2	1	1	4	8
5.02 Depositum	2	3	0	4	9
5.03 Garanti	0	0	0	1	1
5.05 Leieøkning	0	1	0	1	2
5.06 Andre pengeytelser/gebyrer	0	0	2	2	4
5.08 Prisavslag	0	0	2	0	2
5.09 Dyrehold	2	0	0	0	2
5.11 Betalingsmislighold av leie	0	1	0	0	1
5.12 Ro og orden	1	0	0	1	2
5.13 Mangler og andre kontraktsbrudd	1	4	0	1	6
5.15 Heving	0	1	0	1	2
5.16 Oppsigelse husleie	2	3	1	6	12
5.17 Utkastelse	3	9	2	6	20
5.20 Borettslag	0	0	0	1	1
5.22 Opptak i husstand	0	0	1	0	1
5.23 Fremleie	0	2	0	0	2
5.25 Husleietvistutvalget	0	2	0	1	3
Totalt	18	33	23	34	108

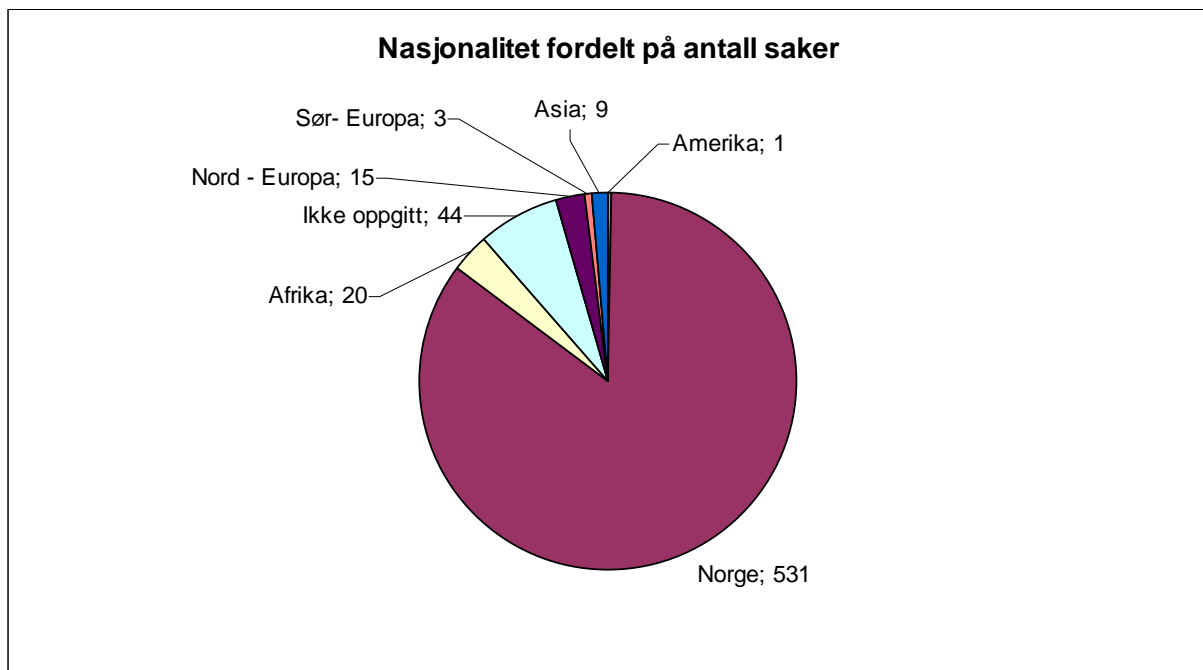
Som det fremgår av tabellen, har Gatejuristen i 2009 hatt en prosentvis nedgang av saker innen saksområdet boligrett, og de fleste sakene gjaldt utkastelse og oppsigelse.

1.6.10 Diverse

Saksområde	2006	2007	2008	2009	Totalt
3.0 Annet avtaler- forbrukerrett	7	2	2	2	13
3.01 Kjøp og salg	0	1	1	5	7
3.02 Avtaletolkning	0	1	1	2	4
3.03 Leie og leasing	0	0	0	1	1
3.05 Tap av bankkort	0	1	0	2	3
4.0 Annet fast eiendom	0	0	0	1	1
4.02 Tvangssalg	1	0	1	4	6
4.03 Salg	0	0	0	1	1
11.0 Annet skatter og avgifter	8	2	4	3	17
11.01 Klage og ettergivelse	2	0	3	2	7
11.02 Skjønnslikning	0	0	0	3	3
11.03 TV- lisens m.m.	0	1	0	1	2
12.0 Annet arbeidsrett	0	6	1	4	11
12.01 Ansettelser, arbeidsinstruks m.m.	0	0	0	1	1
12.03 Lønnsgarantifondet/konkurs	1	0	0	0	1
12.05 Avskjed	0	0	0	2	2
12.06 Oppsigelse	0	0	2	3	5
12.08 Arbeidskontrakt	1	0	1	0	2
12.11 Ferietid	0	0	0	1	1
12.15 Attest	0	0	0	1	1
14.0 EØS- rett	0	0	0	0	0
14.03 Arbeidstillatelse	0	2	0	0	2
15.0 Annet annen forvaltningsrett	2	1	3	4	10
15.01 Offentlig service	0	1	1	2	4
15.03 Klage på partsrettigheter	0	0	1	0	1
16.0 Annet diverse	18	33	18	23	92
16.01 Diskriminering	1	0	1	2	4
16.02 Klage på advokater	1	1	0	2	4
16.03 Fri rettshjelp	0	0	0	1	1
16.04 Vold og mishandling	0	1	1	1	3
16.05 Klage på skole	0	0	0	1	1
17.0 Annet psykiatri	0	0	0	0	0
17.03 Klage på opphold i institusjon	0	0	0	1	1
17.04 Tvangsbehandling	0	2	1	2	5
18.0 Annet vergemålsloven	0	0	0	1	1
18.02 Hjelpeverge	0	0	0	1	1
Totalt	42	55	42	80	219

Posten "diverse" omhandler saker fra ulike rettsområder. Grunnen til at vi har satt dem opp sammen, er at det er for få saker til at det er hensiktsmessig å skille dem ut som egne sakstyper eller kommentere dem utførlig. Som det fremgår av statistikken, er både antall saker under saksområdet 16.0; annet diverse, og det totale antall saker, markant lavere enn forutgående år. Årsaken til dette er at Gatejuristen har hatt fokus på spesifisering av saksområdene.

1.7 Klientenes nasjonalitet

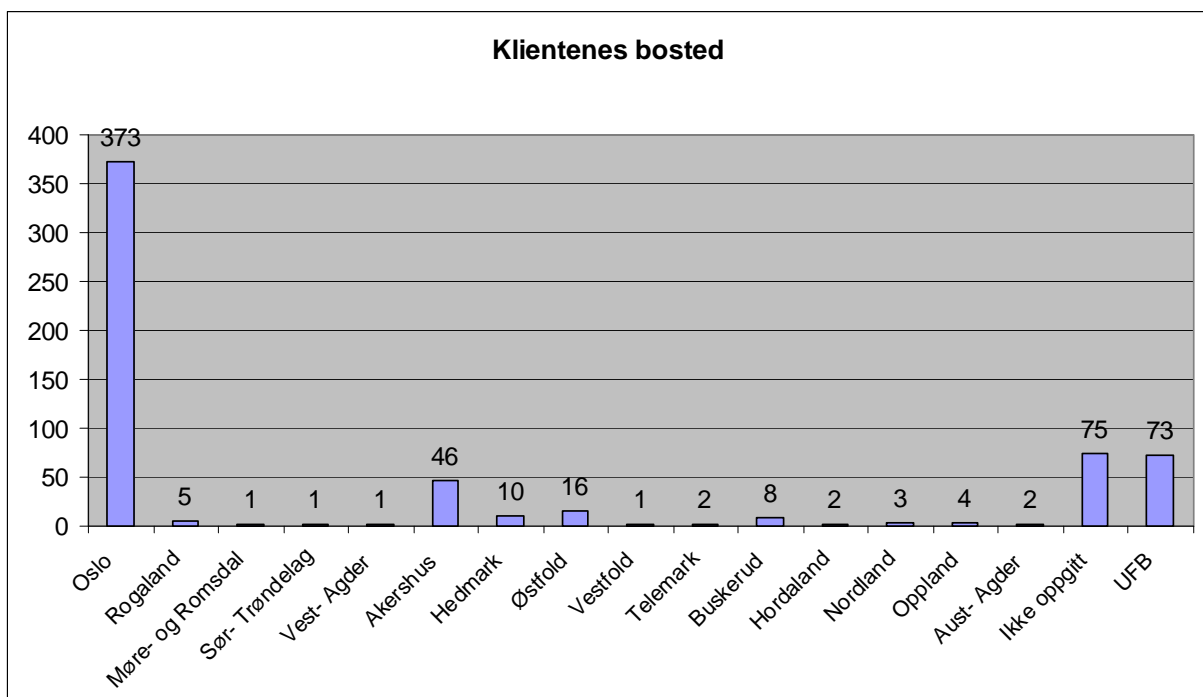

Som det framgår av tabellen, har de aller fleste henvendelsene kommet fra nordmenn, hele 82 prosent. Fordelingen er svært lik slik den har vært de foregående årene. Antallet henvendelser fra personer fra andre land må sies å være påfallende lavt. Vår erfaring og tilbakemeldinger vi har fått fra klienter, andre rettshjelpstiltak og offentlige instanser tyder på at det generelt er vanskelig å nå ut til rusavhengige med ikke-vestlig bakgrunn. I noen kulturer er rusavhengighet dessuten forbundet med så stor skam at det er tilnærmet umulig å oppsøke hjelp. Språkproblemer kan også ha medvirket til at antall utenlandske klienter er lavt.

1.8 Klientenes bosted

Gatejuristen har tatt utgangspunkt i den adressen klientene oppgir ved førstegangs henvendelse til Gatejuristen. Det er således ikke nødvendigvis samsvar mellom bostedsadresse, postadresse og folkeregistrert adresse. Det vil også være slik at en klient som har flere saker hos Gatejuristen vil bli registrert flere ganger i forhold til bosted.

Kategorien UFB, uten fast bopel, inkluderer i dette tilfellet fengsel, midlertidig bolig, hybelhus, annet eller ikke oppgitt bosted.

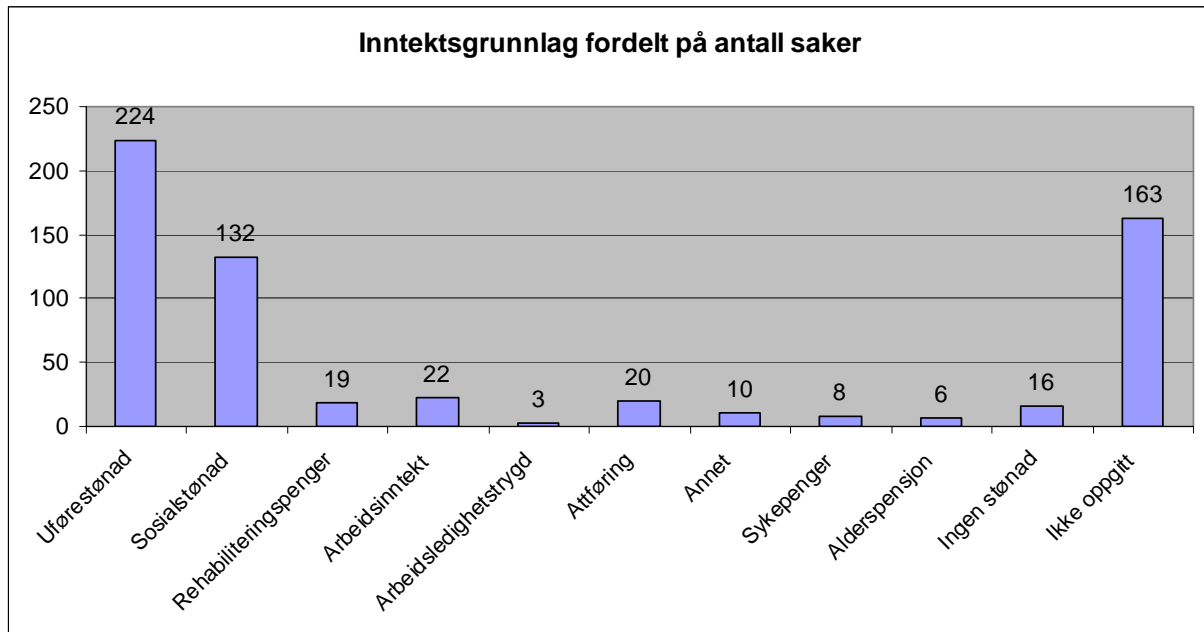

Av de som har oppgitt bosted bor de fleste varig eller midlertidig i Oslo. Dette er ikke overraskende, siden det bare er i dette området det er drevet oppsøkende virksomhet og systematisk markedsføring blant rusavhengige over tid, samt at vi i dette området har god kontakt med andre tiltak som er rettet mot og/eller benyttes av rusavhengige.

I tillegg antas det at de fleste klientene som ikke har oppgitt hvor de bor også oppholder seg i Oslo. Denne gruppen utgjør 12 prosent av klientene. Det er imidlertid stor usikkerhet knyttet til de som ikke har oppgitt hvor de bor, siden en del av disse henvendelsene har kommet inn på telefon.

Antall klienter som har oppgitt å være uten fast bopel er omtrent det samme i 2009 som i 2008. Det er ifølge rapporten Bostedsløse i Norge 2008³ – en kartlegging, ca 6 091 bostedsløse i Norge, dette er en ikke ubetydelig økning fra forrige kartlegging i 2005 (5 500).

1.9 Klientenes inntektsgrunnlag fordelt på antall saker.

Som det fremkommer av tabellen, har en relativt betydelig andel av klientene ikke oppgitt inntektsgrunnlag. Det kan være flere årsaker til dette. Når saken blir tatt inn via telefon eller e-post, vil det ofte ikke være naturlig å etterspørre slike opplysninger.

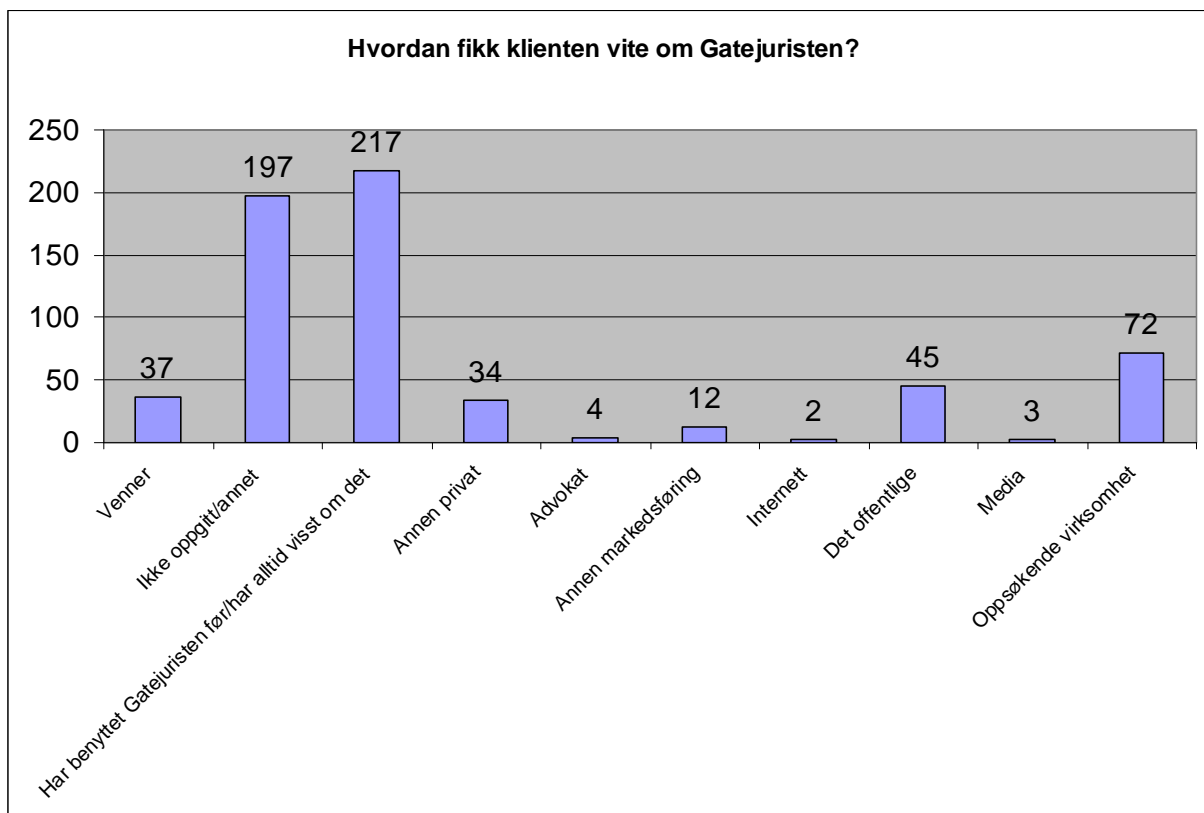
Av klientene som ikke har oppgitt inntekt, gjelder det for en del av disse at de er helt uten lovlig inntekt. Enkelte klienter har også oppgitt at de ikke har inntekt, men at denne faller i kategorien *Annet*. Klienter som har ulike former for ulovlige inntektskilder eller som lever av å tigge, kan ha oppgitt at de ikke har inntekt.

Tabellen beror på klientens egne opplysninger om inntekt, og gjelder bare offisielle/lovlige inntektskilder. Enkelte klienter har flere inntektskilder, for eksempel både arbeidsinntekt og uføretrygd (ved delvis arbeidsuførhet). Imidlertid har vi bare registrert den enkelte klients hovedinntektskilde.

³ Antall bostedsløse i 2008: 6091. Kilde: Evelyn Dyb og Katja Johannessen: Bostedsløse i Norge 2008 – en kartlegging. NIBR- rapport 2009:17 (Norsk institutt for by- og regionforskning).

Ytelsen uførestønad er det hyppigst forekommende inntektsgrunnlaget for våre klienter. I 224 av sakene vi har registrert i 2009, er det oppgitt at klienten har uførestønad som sitt hovedinntektsgrunnlag. En stor andel av våre klienter mottar sosialstønad som eneste inntekt eller som tillegg til uførestønaden. I kun 3,5 prosent av sakene vi har registrert er arbeidsinntekt oppgitt som viktigste inntektskilde. Dette er i stor grad i samsvar med funnene fra de foregående årene.

1.10 Hvordan fikk klienten vite om Gatejuristen?

Det fremkommer av tabellen at opplysninger om hvordan klienten fikk vite om Gatejuristen ikke er oppgitt i ca 22 prosent av tilfellene. Dette skyldes delvis at det ved telefonhenvendelser og henvendelser per e-post, ofte ikke er naturlig å innhente slik informasjon. Der det er opplyst, er Gatejuristens viktigste "informasjonskilde" i 2009 kategorien *Har benyttet Gatejuristen før/har alltid visst om det*. Under denne kategorien utgjør antagelig tidligere klienter som benytter oss igjen, en stor andel.

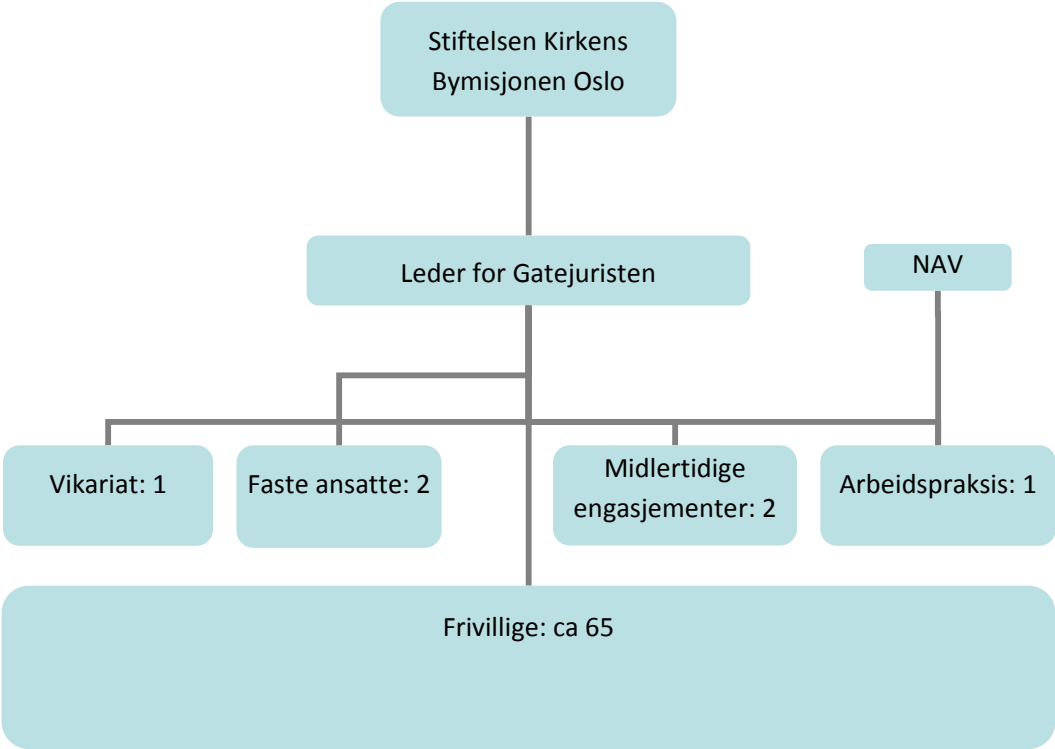
I 2009 har vi registrert de som har fått vite om Gatejuristen via vår oppsøkende virksomhet. I de registrerte sakene oppgir 11,5 prosent at de har fått vite om Gatejuristen gjennom vår oppsøkende virksomhet.

Venner er også en relativt viktig informasjonskilde med ca 6 prosent av tilfellene. At venner utgjør en så viktig informasjonskilde tyder på at Gatejuristen har opparbeidet seg tillit i rusmiljøet. Fordi det er knyttet en viss usikkerhet til registreringen, er det ikke grunnlag for å trekke klare slutninger ut fra denne tabellen.

1.11 Ikke videreført statistikk

Gatejuristen har tidligere ført statistikk over hvor klienter som oppgir å være uten fast bopel faktisk oppholder seg. Grunnen til at vi ikke lenger registrerer disse opplysningene, er at klientens bosted i denne situasjon er så flyktig. Det var dermed for mange usikkerhetsmomenter til at statistikken kunne brukes. Vi har også utelatt oversikten over klienter fordelt på landsdel, da vi mener tabellen under punkt 1.8 vedrørende klientenes bosted anses å gi tilstrekkelig informasjon om dette.

Vedlegg 2 ORGANISASJONSKART

Vedlegg 3 BUDSJETT OG REGNSKAP 2009

Gatejuristen	Budsjett	Regnskap
DRIFTSINNETEKTER		
Driftstilskudd fra Justisdepartementet	3.500.000	3 600 000
Sosial og Helsedirektoratet	0	0
Driftstilskudd fra Oslo kommune	427 000	500.000
Mvakompensasjon		17 798
Legater/private midler/tilfeldige inntekter	658 743	287 000
Andre inntekter, inkludert IA-tilskudd		68 636
Sum inntekter	4 585 743	4 473 434
DRIFTKOSTNADER		
Sum lønn og sosiale kostnader	2 320 078	3 004 848
Avskrivninger	266 000	
Frakt og transport	0	0
Husleie og andre kostnader til lokaler	450 000	387 442
Inventar og utstyr	200 000	12 160
Bygningsmessige kostnader	0	3 870
Fremmede tjenester ⁴	10 000	638 660
Kontorrekvisita	194 000	138 421
Telefon og porto	105 000	90 620
Reise og kostgodtgjørelse, transportutgifter	100 000	19 452
Kontingenter, forsikringer	100 000	34 241
Andre kostnader, inkludert interne tjenester ⁵ , frivillig og klientkost., reklame	840 664	263 656
Sum kostnader	4 585 742	4 593 370
Resultat	0	
Finansresultat		10 826
Årsresultat, underskuddet dekkes av virksomhetens egenkapital		-109 110

⁴ IKT-utgiftene er overført fra interne tjenester til fremmede tjenester i regnskapet

⁵ Se fotnote ovenfor